

KULTURHISTORISK UTREDNING

KV FABRIKEN, KV FÖRRÅDET & DEL AV KV HANTVERKAREN STORÄNGENS INDUSTRIOMRÅDE

HUDDINGE KOMMUN

2018-01-29

AIX AIX ARKITEKTER AB
BYGGNADSANTIKVARIER

AIX ARKITEKTER AB HUDIKSVALLSGATAN 8 113 30 STOCKHOLM
TEL +46 8 690 29 00 INFO@AIX.SE WWW.AIX.SE ORG.NR 556319-2086

AIX

Omslagsbilder:

Överst: Snedfoto över Storängens industriområde. Hämtad från www.bingmaps.se

Underst till vänster: Kv Fabriken, hörnet Centralvägen/Dalhemsvägen.

Underst i mitten: Kv Fabriken, Förrådsvägen.

Underst till höger: Kv Förrådet, Dalhemsvägen.

Benämning	Kulturhistorisk utredning av kv Fabriken, kv Förrådet och del av kv Hantverkaren, Storängen Industriområde
Kommun	Huddinge
Fastighet	Fabriken 5, 14 och 15. Förrådet 2, 3, 12, 14, 17, 20, 23. Del av Hantverkaren 2 och 12.
Adress	Storängsleden, Förrådsvägen, Sjödalsvägen, Centralvägen
Er referens	Lars Borgman
Datum	2018-01-29

KV FABRIKEN, KV FÖRRÅDET OCH DEL AV KV HANTVERKAREN, STORÄNGENS INDUSTRIOMRÅDE

Föreliggande dokument har tagits fram av AIX Arkitekter på uppdrag av JM genom Lars Borgman, projektutvecklare. Arbetet är utfört av Anna Krus, byggnadsantikvarie på AIX.

Syftet med rapporten är att utreda om det finns kulturhistoriska värden att beakta inför planerad rivning och nybyggnation. I uppdraget ingår också att föra ett resonemang kring om områdets historia kan bevaras när i princip allt kommer att rivas. En kulturhistorisk utredning är en förutsättningslös undersökning av ett område eller en fastighets kulturhistoriska betydelse. Utredningen tar inte hänsyn till någon föreslagen ändring.

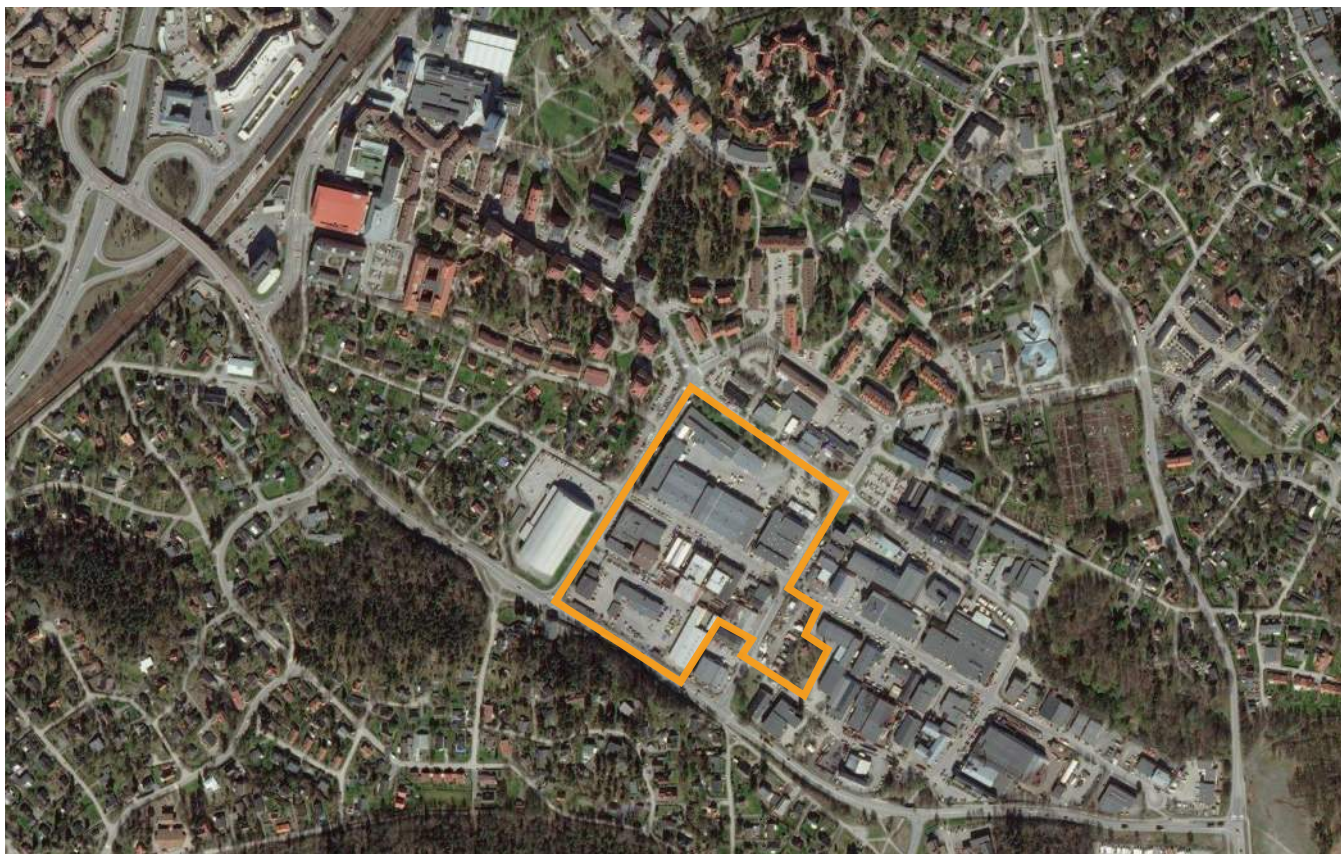
Fotografier är tagna av AIX där annat inte anges.

Stockholm datum som ovan

Anna Krus
Byggnadsantikvarie, AIX
Tel. nr. +46 8 690 29 62

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning.....	1	4. Kulturhistoriskt diskussion.....	38
1.1. Bakgrund och syfte	1	4.1. Områdets funktion som källa till kunskap och upplevelse	38
1.2. Fastighetsbeteckningar	1	Kv Fabriken och kv Förrådet	38
1.3. K-märkt	1	Kv Hantverket	38
1.4. Avgränsning	1	4.2 Slutsats	38
1.5. Kulturhistoriska utgångspunkter	1		
Det kulturhistoriska perspektivet	1		
Kulturhistorisk utredning	1		
1.6. Metod		5. Källförteckning.....	40
2. Historisk kartläggning	2		
2.1. Från landsbygd till municipalsamhälle	2		
2.2. Storängen planläggs	4		
Fullerstaån kulverteras	4		
Stadsplan för Storängen upprättas	4		
2.3. Industriutvecklingen i området	6		
2.4. Koppling till den allmänna utvecklingen	6		
2.5. Årsringar i dagens kvarter	7		
1950-tal	7		
1950-1970-tal	8		
1950-2000-tal	9		
Sammanställning	10		
3. Området idag.....	11		
3.1 Övergripande	11		
3.2. Kv Fabriken	15		
Fabriken 15	15		
Fabriken 5	18		
Fabriken 14	19		
Sammanställning	21		
3.3. Kv Förrådet	22		
Förrådet 20	22		
Förrådet 12	24		
Förrådet 21	26		
Förrådet 14	28		
Förrådet 2	29		
Förrådet 3	30		
Förrådet 17	31		
Förrådet 6	32		
Förrådet 19	33		
Förrådet 23	34		
Sammanställning	35		
3.4. Kv Hantverket	36		
Hantverket 12 & 2	36		
Sammanställning	37		

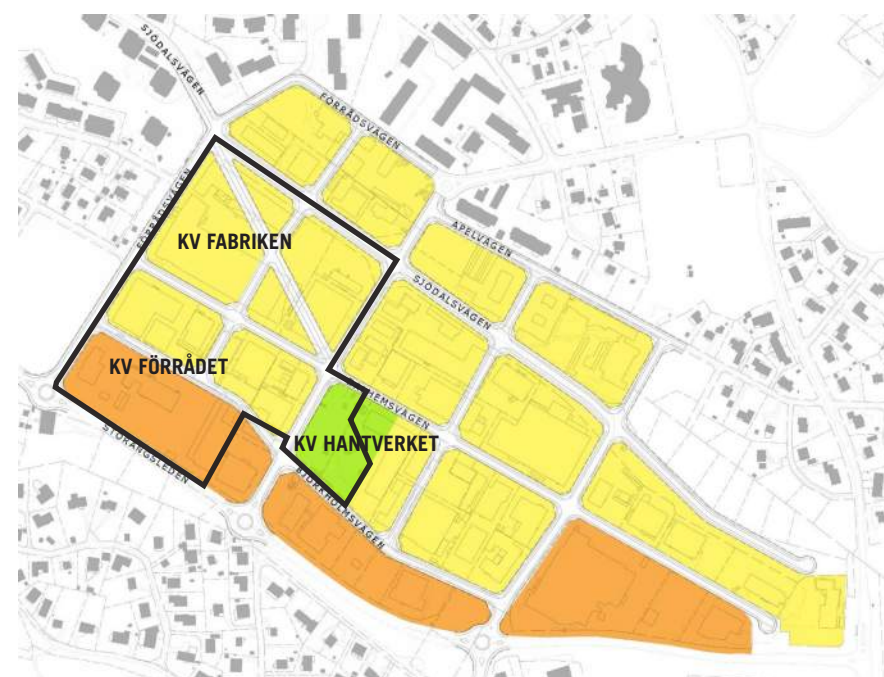

Flygfoto över Storängens industriområde med planområdet markerat med gul linje. Ortofoto och uppgifter om planområdet är hämtade från kommunens hemsida www.huddinge.se

Fastighetskarta med detaljplanens område markerad med svart streckad linje. Karta och uppgifter om detaljplanen hämtad från kommunens hemsida. www.huddinge.se

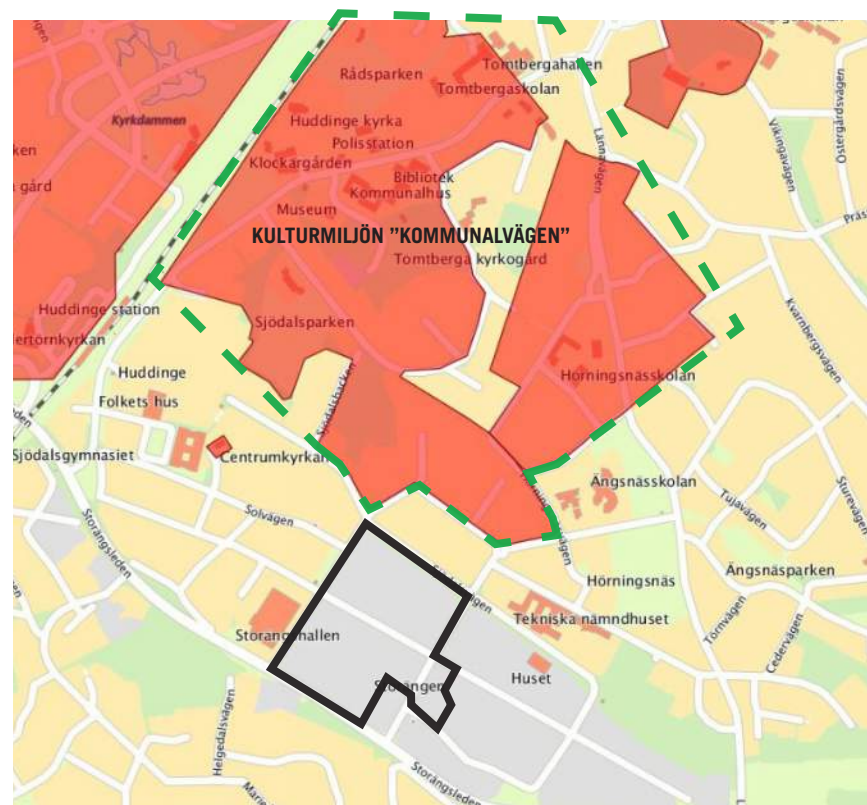
Markanvändningskarta

TECKENFÖRKLARING

- Bostäder, service och kontor; verksamheter som vård, undervisning, hotell, kontor samt bostäder inklusive boendeservice (till exempel skolor, förskolor, mindre butiker och dylikt)
- Bostäder, service och icke störande verksamheter; verksamheter som vård, undervisning, hotell, kontor samt bostäder inklusive boendeservice (till exempel skolor, förskolor, mindre butiker och dylikt)
- Park

Karta över planerad markanvändning i området. Bild hämtad från FÖP Storängen, Huddinge Kommun juni 2009, sid 19. www.huddinge.se. Planområdet för pågående detaljplan markerad med svart linje.

Utdrag från kommunens kartweb med kulturmiljöer markerade med röd färg. Hämtad från www.huddinge.se. Planområdet (markerad med svart linje) ligger inte inom miljö som utpekats som kulturhistoriskt värdefull men gränsar till kulturmiljön "Kommunalvägen" (markerad med grön streckad linje).

INLEDNING

Bakgrund och syfte

Storängens industriområde ligger i nära anslutning till Huddinge centrum. Området ingår i utvecklingsområde Centrala Huddinge, ett av kommunens tre större utvecklingsprojekt. Tanken är att Storängen successivt ska omvandlas från industriverksamhet till blandade verksamheter med fokus på boende. Förutsättningar och riktlinjer för denna utveckling har utretts i en fördjupad översiktsplan framtagen på uppdrag av kommunstyrelsen och antagen i juni 2009.

Utvecklingen av området sker etappvis. Den första etappen, kv Brandsteget, är under utbyggnad. Området omfattar cirka 650 bostäder med lokaler för handel och service i bottenvåningarna. Nästa planeringsetapp är Kv Fabriken och kv Förrådet samt del av kv Hantverket. Området planeras inrymma ca 1500 bostäder samt förskolor och lokaler. Beslut om planuppdrag fattades i augusti 2017 och planen beräknas gå på samråd i slutet av 2018.

AIX har fått i uppdrag att genomföra en kulturhistorisk utredning av de kvarter som berörs av pågående detaljplanearbete. Eftersom tanken är att kvarteren ska omvandlas från industriverksamhet till stadskvarter innebär planen att samtliga byggnader planeras att rivas och ersättas av nya bostadskvarter.

Syftet med rapporten är att utreda om det finns kulturhistoriska värden att beakta inför planerad rivning och nybyggnation. I uppdraget ingår också att föra ett resonemang kring om områdets historia kan bevaras när i princip allt kommer att rivas.

Fastighetsbeteckningar

De fastigheter som ingår i detaljplaneområdet är: Fabriken 5, 14 och 15, Förrådet 2, 3, 12, 14, 17, 20, 23 och del av Hantverkaren 2 och 12.

K-märkt

Storängens industriområde är inte utpekad som ett allmänt kulturmiljöintresse i kommunens översiktsplan och området har inte klassats som värdefull miljö i kommunens kulturmiljöinventeringar. Området är inte utpekad i Huddinge kulturmiljöinventering 1986, inte i den reviderade kulturmiljöinventeringen 2003 och inte i den översyn som utfördes 2013. Planområdets norra del,

korsningen Förrådsvägen/Sjödalsvägen ligger i gränsen mot kulturmiljön "Kommunalvägen".

I den fördjupade översiktsplanen för Storängen diskuteras inte kulturmiljö som ett allmänt intresse.

Avgränsning

De delar som omfattas av pågående detaljplanearbete har markerats med gul linje på föregående sida. Utredningens huvudfokus ligger på planområdet men behandlar i den mån det är relevant även delar av omgivande kvarter.

Kulturhistoriska utgångspunkter

Det kulturhistoriska perspektivet
Kulturhistoriska värden definieras utifrån två perspektiv: bebyggelse som källa till kunskap (dokumentvärde), och bebyggelse som källa till upplevelse (upplevelsevärde). Grundläggande för båda dessa perspektiv är att kulturhistoriska miljöer anses kunna förmedla information om det förflutna. Syftet med bevarande är att bibehålla dessa informationsbärande funktioner.

Dokumentvärde är kopplat till den byggda miljöns funktion som historiskt dokument och utgår från ett perspektiv där byggnader betraktas som källa till kunskap. De ses som en materialisering av rådande ekonomiska, institutionella, kulturella och sociala villkor/förutsättningar och anses därmed kunna förmedla information om det förflutna. Upplevelsevärden är kopplade till den byggda miljöns estetiska/rumsliga funktion och utgår från ett perspektiv där bebyggelse betraktas som en materialisering av rådande arkitektoniska ideal och uttryck.

Även den successiva utveckling bebyggelseområden genomgår över tid har en informationsbärande, och ibland även estetisk/rumslig, funktion eftersom förändringar görs för att svara mot förändrade omvärldsvillkor och ibland även arkitektoniska preferenser.

Vilka miljöer, platser och enskilda byggnader som anses kulturhistoriskt värdefulla beror därför på vilken kunskap och upplevelse de anses kunna förmedla. Detta beror i sin tur på när bebyggelsen/miljön har uppförts, hur den har förändrats och i vilken

STEG

Den kulturhistoriska utredningens olika steg

utsträckning befintlig bebyggelse anses kunna förmedla intressant/relevant information om det förflutna.

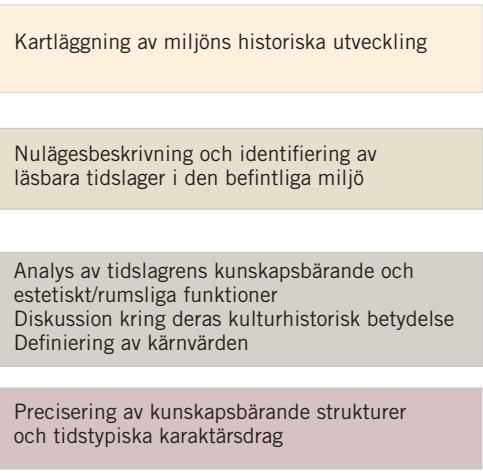
Kulturhistorisk utredning
Syftet med kulturhistoriska utredningar är fördjupa kunskapen om en byggnad eller en bebyggelsemiljös funktion som källa till kunskap och upplevelse. I princip handlar det om att:

- 1) Beskriva områdes historiska utveckling, 2) Analysera vad som finns kvar från olika tidsperioder, 3) Definiera vilken källa till kunskap/upplevelse som är möjlig att avläsa/uppleva i den befintliga miljön, 4) Diskutera värdet av dessa kulturhistoriska funktioner och 5) Identifiera värdebärande strukturer och karaktärsdrag.

I vanliga fall görs kulturhistoriska utredningar för att fördjupa kunskapen om områden som i översiktsplanen eller annat kommunövergripande dokument redan definierats som kulturhistoriskt värdefull miljö på nationell och/eller lokal nivå. Syftet med den kulturhistoriska utredningar är då att fördjupa kunskapen om kulturmiljön inför en planerad utveckling.

I det här aktuella fallet har berörd miljö *inte* klassats som kulturhistoriskt betydelsefull i kommunens kulturmiljöinventeringar. Det innebär att den inte ansetts tillräckligt intressant för att representera ett allmänt kulturmiljöintresse på en kommunal nivå.

MÅLSÄTTNING

Syftet med föreliggande utredning är därför att utreda huruvida den befintliga bebyggelsen är kulturhistoriskt intressant som enskilda byggnader

Metod

För att svara på den frågan har vi kartlagt områdets historiska utveckling, gått igenom bygglovshandlingar för berörda fastigheter, sammanställt årsringar, studerat befintliga byggnader exteriört och analyserat deras kulturhistoriska betydelse.

Arbetet har utförts genom en växelvis kombination av fältarbete med fotodokumentation och historisk kartläggning med arkivsök, plan- och bygglovshistorik samt inläsning av relevant litteratur. Slutsatser har diskuterats och förankrats internt på AIX.

HISTORISK KARTLÄGGNING

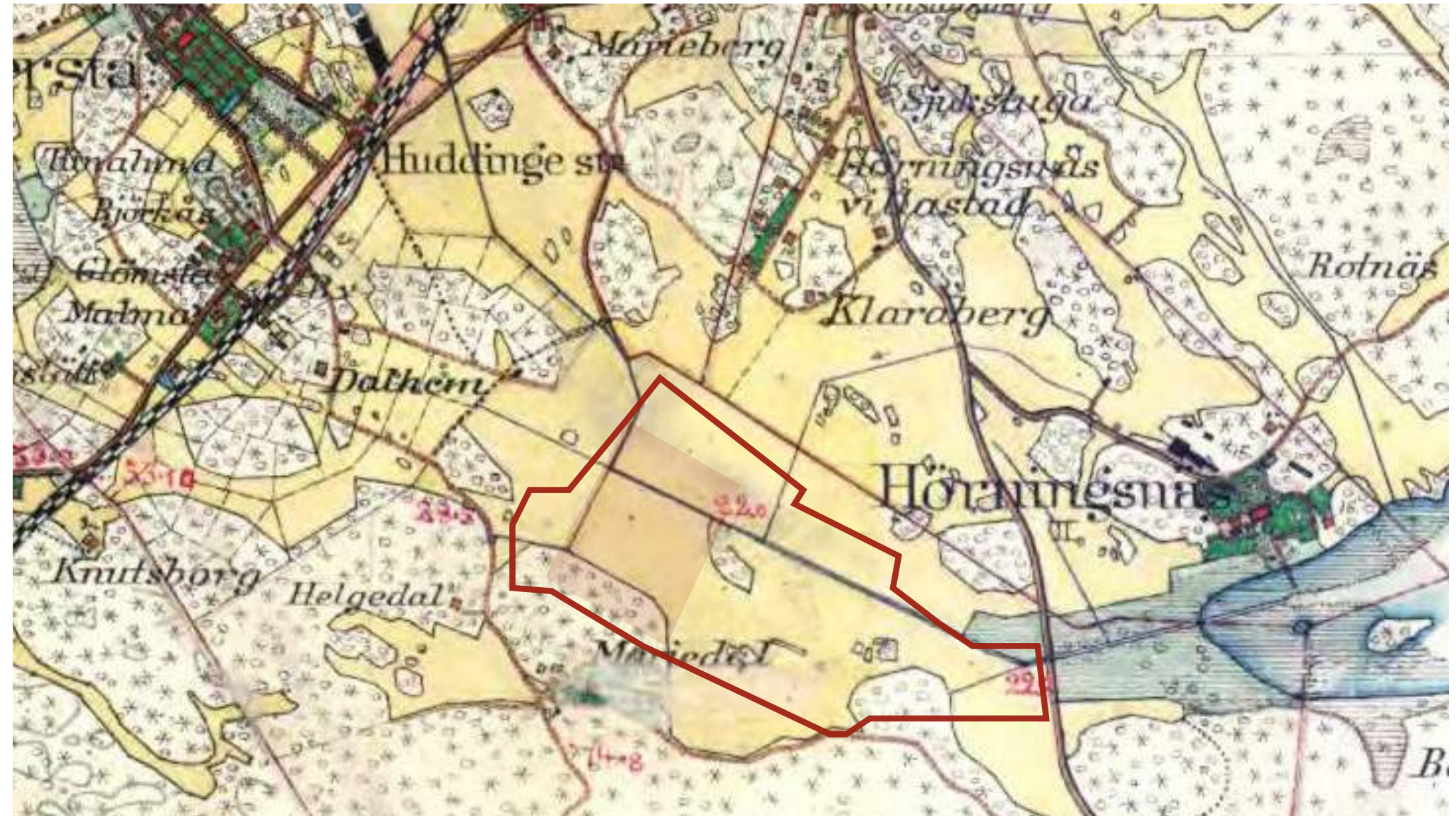
Från landsbygd till municipalsamhälle

Storängens industriområde ligger på mark som tidigare tillhörde Fullersta gårds ägor. Beteckningen *storängen* indikerar att marken historiskt nyttjas som ängsmark, dvs för skördning av vinterfoder till djurhållning.

Fram till sekelskiftet 1900 var Huddinge en utpräglad landsbygdskommun med totalt ca 1900 invånare vars arbetsföra befolkningsdel huvudsakligen var sysselsatta inom jordbruket. Trots närheten till Stockholm och den på 1860-talet invigda järnvägsstationen var det först under början av 1900-talet som jordbruksmarken började avstyckas och utvecklas för andra ändamål. Orsaken var bl a en ny lag avseende ägostyckning som infördes 1896 och som gjorde det möjligt att dela in marken i mindre tomter för senare avyttring. Detta underlättade bebyggelseutveckling på tidigare jordbruksmark.

I Huddinge, liksom i övriga landsbygdskommuner i stockholmsområdet, var det framför allt efterfrågan på byggbar bostadsmark för villor och egnahem som var drivkraften i utvecklingen. Det speciella med dessa landskommuner var att de inte omfattades av den allt större reglering kring planering och byggande som kom till uttryck i nationella stadgar, lokala byggnadsordningar och stadsplaner som från 1870-talet styrde utvecklingen i de svenska städerna. Den stora bostadsbristen gjorde fastighetsmarknaden till en attraktiv bransch som lockade aktörer av olika slag. Det innebar att landskommuner som Huddinge blev attraktiva för villaförstäder och egnahemsområden. Parallellt med dessa mer bostadsinriktade utbyggnadsområden fanns också ett hundratal småbrukaregnahem som bidrog till befolkningsutvecklingen i Huddinge.

Från sekelskiftet och fram till början av 1950-talet utvecklades Huddinge successivt från en glest befolkad jordbrukssocken till en stormunicip med ca 21 0000 invånare. Utbyggnaden av järnvägs- och busstrafiknätet var bidragande förutsättningar för denna utveckling. Det var kring dessa knutpunkter som de nya villa- och egnahemsområdena byggdes ut. När de första tomterna såldes i början av seklet var gårdarna fortfarande i bruk och ägdes av enskilda personer. Senare blev det vanligt att marken köptes upp av tomtbolag som styckade av större arealer. Kring Huddinge station utvecklades på så sätt successivt ett antal sammanhängande villaområden på båda sidor av järnvägen. För att bättre kunna reglera utbyggnaden av villaförstäderna bildades under 1910- och 20-talen ett antal municipalsamhällen. På så sätt

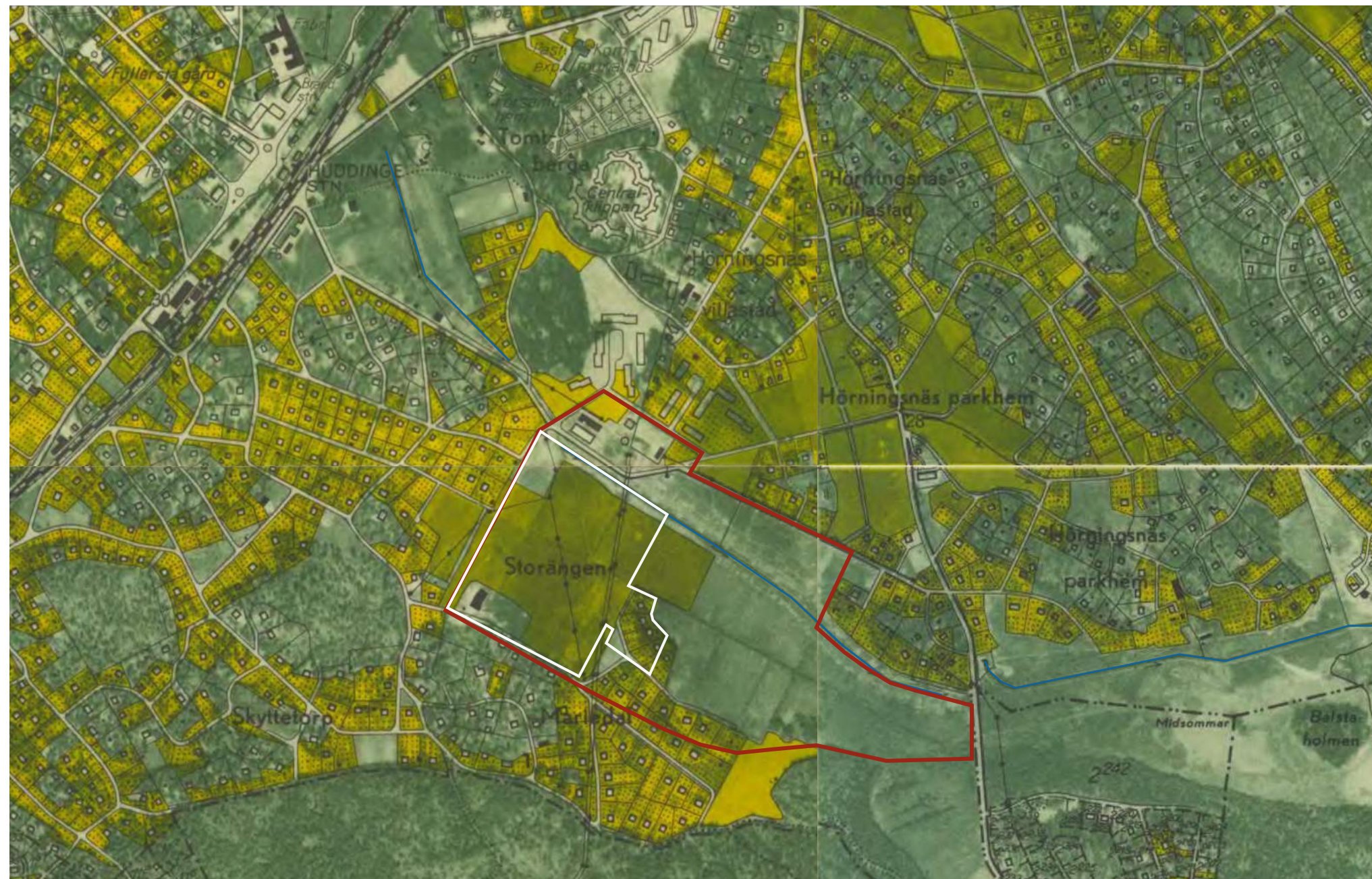
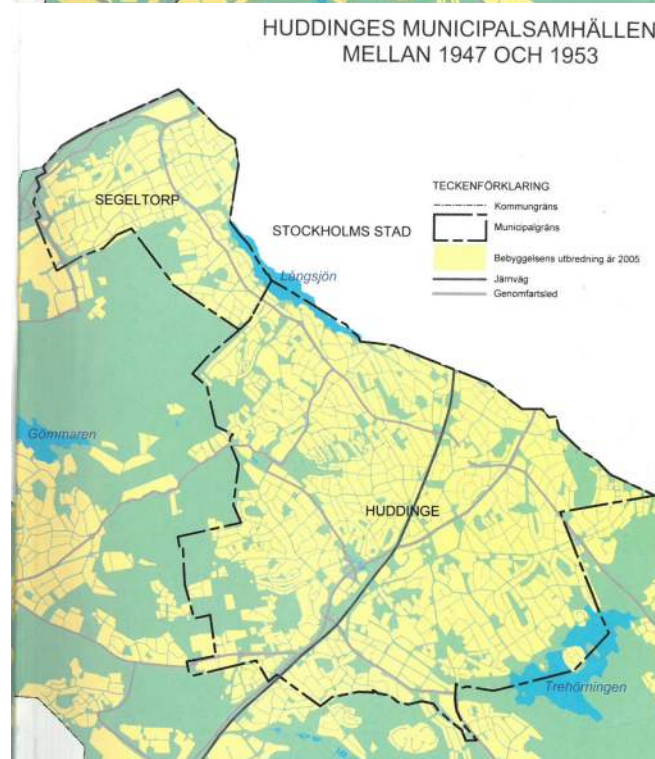
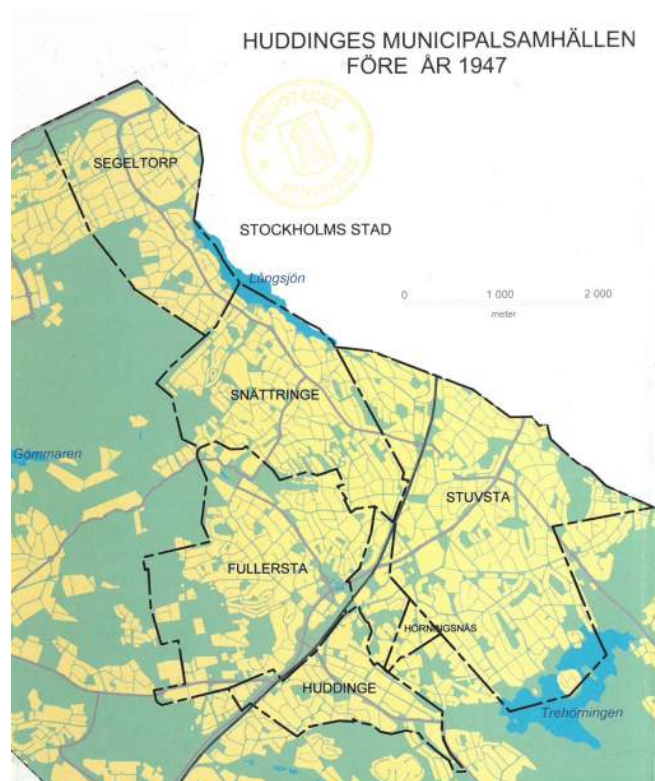

Vid sekelskiftet 1900 var Huddinge fortfarande en agrart präglad kommun och området kring Huddinge station dominerades av jord- och skogsbruksmark. Storängen var en del av det öppna jordbrukslandskapet som tillhörde Fullersta gårds ägor. Uppskattat läge för Storängens industriområde har markerats med röd linje. Häradsekonomska kartan från 1901-1906. Källa: Lantmäteriverket. www.lantmateriet.se

kunde lokalsamhället ställa krav på upprättande av stadsplan inför bebyggelseutveckling. I Huddinge fanns i slutet av 1920-talet inte mindre än fem municipal-samhällen, tillskapade för att kontrollera utbyggnaden i fem större villaområden.

Vid decennieskiftet 1950 omfattade villabebyggelsen en stor del av marken på båda sidor om järnvägen. Vid denna tidpunkt hade municipalsamhällena kring Huddinge och Stuvsta gått samman till en så kallad

stormunicip. Några år senare upplöstes municipal-samhällena och byggnadsfrågorna överfördes till den kommunala administrationen.

I början av 1950-talet har området omvandlats till villaområde med hundratals mindre enfamiljshus. Storängen var dock fortfarande åker- och ängsmark. Uppskattat läge för Storängens industriområde har markerats med röd linje. Åkermark är på kartan markerad med gul färg, ängs- och skogsmark är omarkerad. Ekonomiska kartan 1951. Källa: Lantmäteriverket. www.lantmateriet.se.

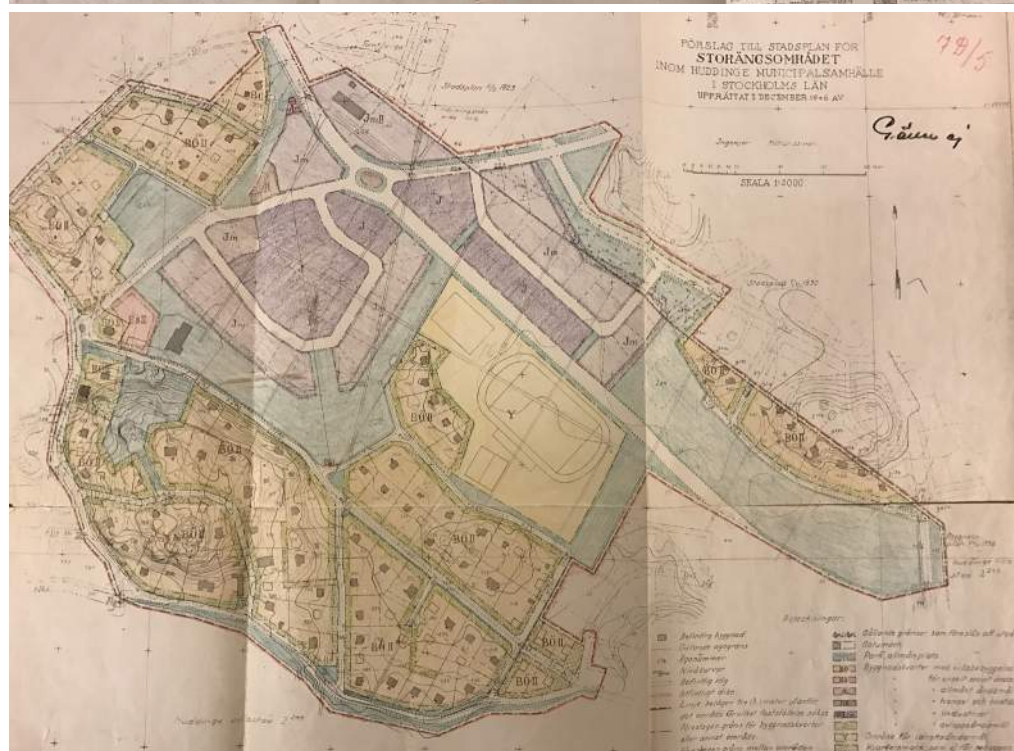
Under perioden 1915-1929 instiftades fem municipalsamhällen i Huddinge (övre kartan). 1947 gick fyra av dessa samhällen ihop och bildade Huddinge stormunicip (nedre bilden). 1953 avskaffades municipalsamhällena och byggnadsfrågorna flyttades till den kommunala förvaltningen. Kartorna hämtade från Micro Vikstrands avhandling - se Källförteckning. "Strävan efter ett lokalsamhälle".

Karta 1944, Generalstabens litografiska anstalts förlag 1944. Källa: Stockholmskällan www.stockholmskällan.se

Före invallning och kulvertering av Fullerstaån var översvämningar ett återkommande problem i de lägre landskapspartierna kring stationsområdet. Foto från "Larssons Huddinge", Olle Magnussons bok om fotografen Ragnar Larssons bilder från Huddinge, s 73.

Två ej antagna förslag till stadsplan för Storängsområdet upprättade i december 1946. Den övre planen präglas av ett försök att inordna det blivande industriområdet i de omgivande villaområdenas oregelbundna planstruktur. Planen är tydligt inspirerad av Camillo Sittes stadsplaneideal som karaktäriseras av en strävan efter att skapa varierade och upplevelserika miljöer. Den nedre planen föreslår fortsatt odlingsmark (O). Båda förslagen präglas av en stor del parkmark (grönmarkerad) och i båda förslagen anpassas planen till befintlig villabebyggelse. Handlingarna avfotade från Lantmäteriafdelningens arkiv, Huddinge kommun.

Storängen planläggs

Fullerstaån kulverteras

Utvecklingen av villabebyggelsen öster om Huddinge station skedde huvudsakligen på bergspartier och andra impediment i jordbrukslandskapet. På så sätt inkräktade utvecklingen inte på den odlingsbara marken och jordbruksverksamheten kunde i det inledande skedet fortgå parallellt med villautvecklingen. Ett problem med de lägre partierna i landskapet var emellertid att marken var vattensjuk. Fullerstaån, som rinner från sjön Gömmaren till sjön Trehörningen, flöt genom dessa områden och då avrinningen till Trehörningen var dålig drabbades marken ofta av översvämningar. En förutsättning för att bebygga Storängsområdet var därför att marken torrlades. Efter utredningar beslutades att detta skulle lösas genom invallning. Vallen uppfördes vid i höjd med Lännavägen där också en pumpstation placerades. Därefter kulverterades ån. Åtgärderna innebar att grundvattennivån sänktes med ca 1,5 m.

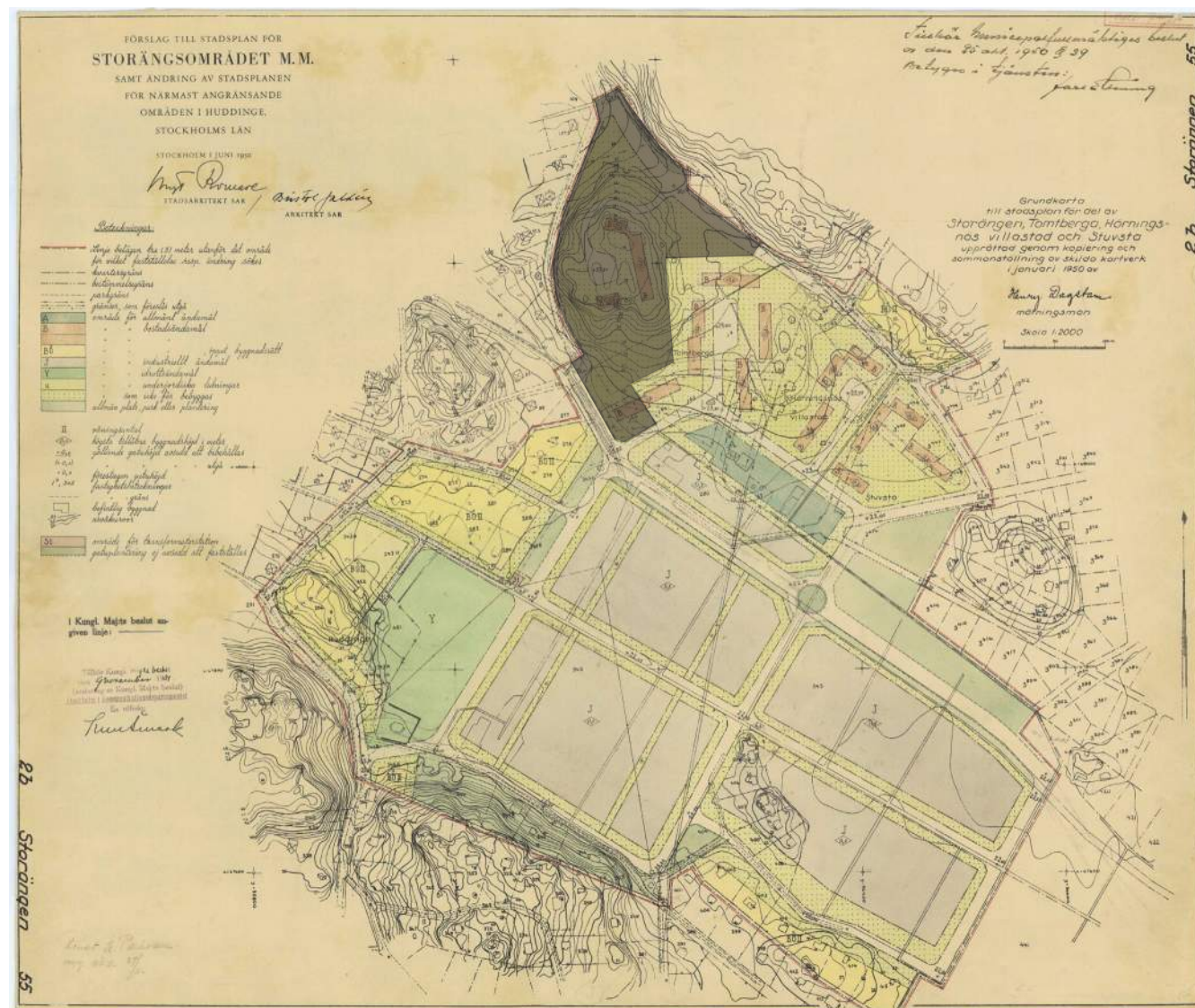
I en utredning som utfördes av Statens geologiska institut efter invallning och kulvertering konstaterade institutet att marken, trots genomförda åtgärder, inte var lämplig för bebyggelse. Utredarna rekommenderade därför att marken skulle användas som parkmark.

Stadsplan för Storängen upprättas

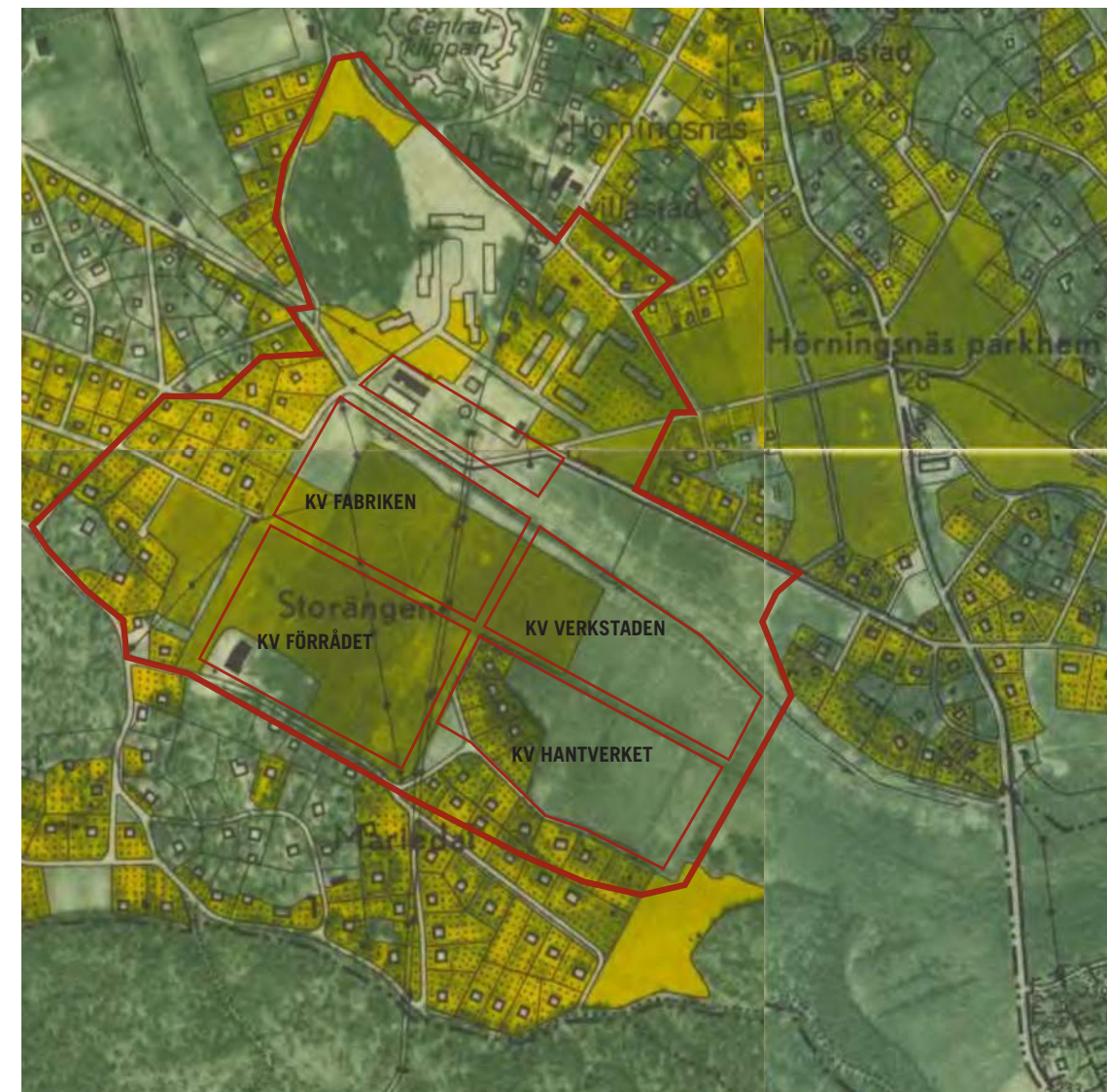
Kommunen valde dock att gå vidare med planerna på en bebyggelseutveckling inom området. Bakgrunden till planläggningen var att kommunen var angelägen att utöver bostäder även kunna erbjuda arbetstillfällen. Anläggandet av ett stationsnära industriområde var en del i denna strategi. Stadsplanen upprättades av stadsarkitekt Bengt Romare i juni 1950 och fastställdes i november 1951.

Stadsplanen för Storängen innehöll fem kvarter för industrimark: kv Brandstegen, kv Fabriken, kv Förrådet, kv Verkstaden och kv Hantverket.

På delar av kv Hantverket fanns vid planens upprättande fem villor som ingick i Mariedals villaområde och som i och med planen lades ut som framtida industriområde. Väster om industriområdet planlades ett större markområde för idrott.

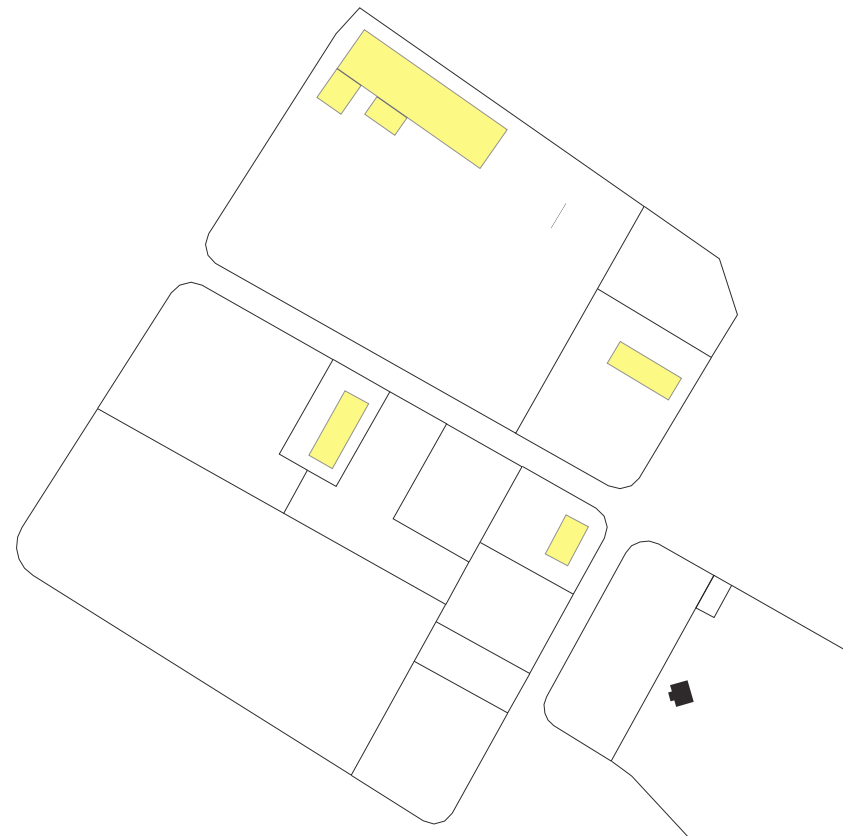

Stadsplan för Storängsområdet m.m. upprättad i juni 1950 och antagen i november 1951. Inför fastställandet ansåg Länsarkitektkontoret och Byggnadsstyrelsen att kullen i den norra delen av planen (gråmarkerad) skulle bevaras som grönområdet, dvs inte bebyggas. Kunglig Majestät gick på denna linje och därför undantogs den norra delen vid fastställandet. Uppgifter hämtade från Micro Vikstrand (2005), s 154. Stadsplanen hämtad från Huddinge kommuns webbkarta.

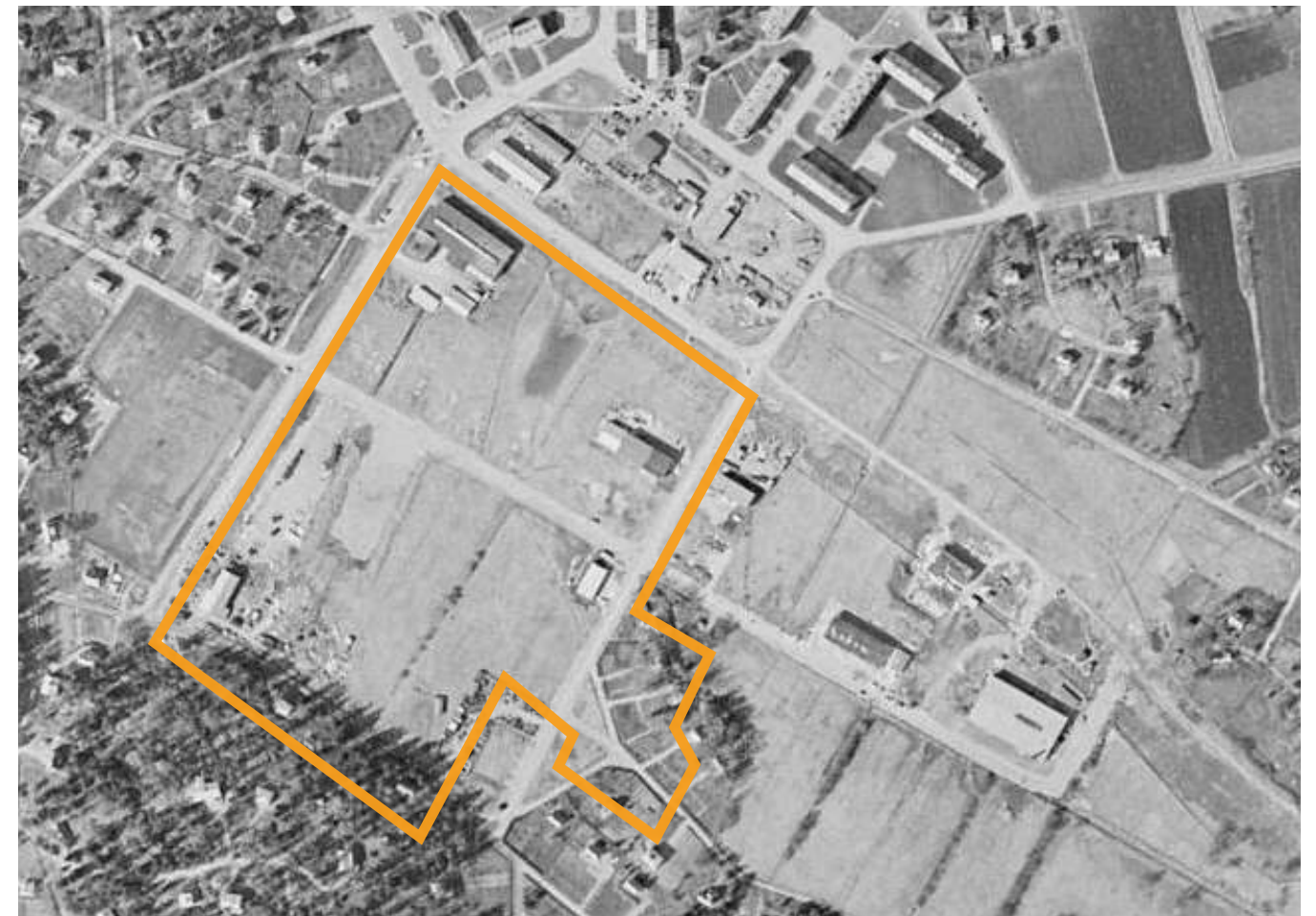
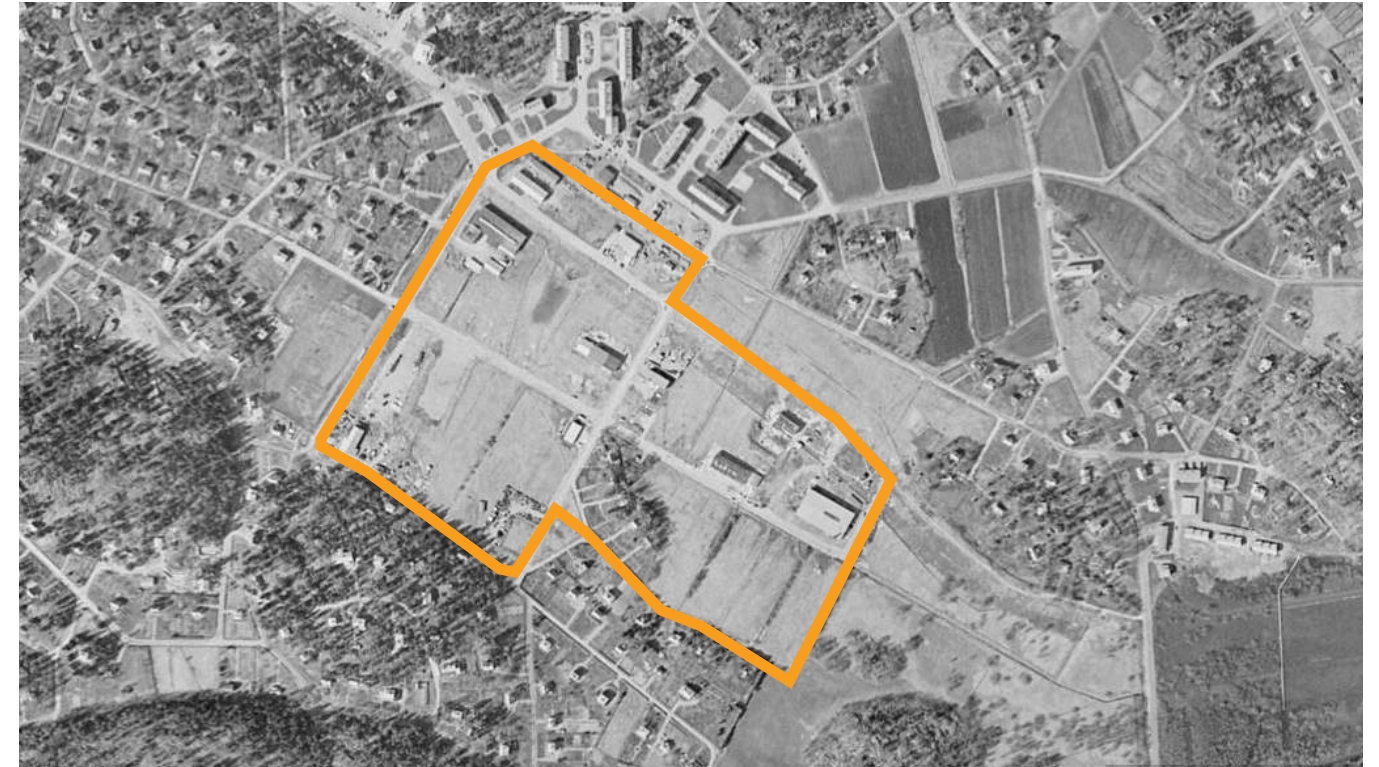

Uppskattad gräns för 1951 års stadsplan markerad med tjock röd linje på ekonomiska kartan från 1951. Uppskattat läge för kvarter avsedda för industriellt område markerade med tunn röd linje. Källa: Lantmäteriverket. www.lantmateriet.se

Årsringar i dagens kvarter - 1950-tal

- 2000-tal
- 1990-tal
- 1980-tal
- 1970-tal
- 1960-tal
- 1950-tal

Flygfoto över området öster om järnvägen från slutet av 1950-talet. Industrietableringen i området var till en början relativt långsam. På flygfoton ovan, uppskattningsvis från 1957/58 har endast tre företag etablerats: Källa: Eniro www.eniro.se

Årsringar i dagens kvarter - 1950-1970-tal

- 2000-tal
- 1990-tal
- 1980-tal
- 1970-tal
- 1960-tal
- 1950-tal

1977, fotograf ej angiven. Handling från kommunarkivet, Huddinge.

Foto: Boo Jonsson, Svensk reportagetjänst 1975-05-26. Handling från kommunarkivet, Huddinge.

Årsringar i dagens kvarter - 1950-200-tal

- 2000-tal
- 1990-tal
- 1980-tal
- 1970-tal
- 1960-tal
- 1950-tal

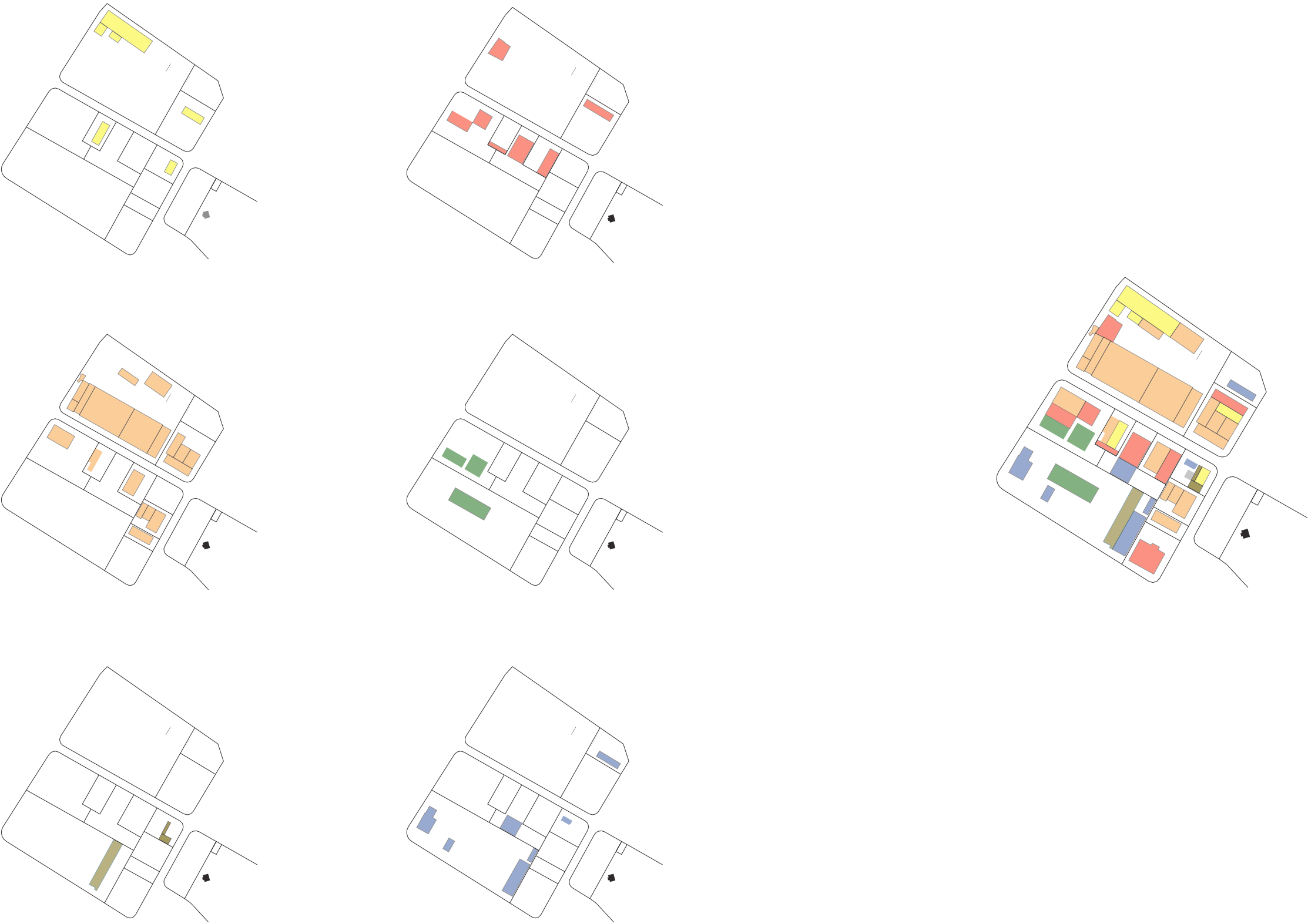
Flygfoto från bingmaps, www.bingmaps.se

Flygfoto från bingmaps, www.bingmaps.se

Årsringar i den befintliga bebyggelsen - sammanställning

- 2000-tal
- 1990-tal
- 1980-tal
- 1970-tal
- 1960-tal
- 1950-tal

OMRÅDET IDAG

Övergripande

Bebyggelsen i området är i huvudsak uppförd i en till två våningar och placerad en bit in från fastighetsgräns. Förgårdsmarken består till stor del av hårdgjorda parkeringsytor. Den låga byggnadshöjden i kombination med de breda afalterade ytor som omger bebyggelsen skapar en miljö som präglas av hårdgjord mark och parkeringar.

Arkitektoniskt präglas bebyggelsen av en brokig utformning där varje enskild anläggning utformats och utvecklats för sig och med utgångspunkt från respektive verksamhets behov. De större anläggningarna karaktäriseras av långa, låga sammanhängande byggnadskroppar, placerade med långsidorna mot gaturummet och utformade i en enkel lågmäld arkitektur. De mindre industrierna är placerade med gaveln mot gatan med mer eller mindre djupa byggnadskroppar, ofta tillbyggda i omgångar, som sträcker sig inåt i kvarteret. Fasadmaterial varierar och kan vara puts, tegel eller korrugerad plåt. Träpaneler förekommer endast undantagsvis.

Flera av de ursprungliga företagen har flyttat ut och lokalerna har delats upp och hyrs ut till en mångfald av nya verksamheter.

Miljön präglas av låga, djupa byggnadsvolymer omgärdade av hårdgjorda ytor. Byggnaderna är indragna från fastighetsgräns med parkeringar som förgårdsmark.

Bebyggelsen i området är i huvudsak uppförd i en till två våningar och placerad en bit in från fastighetsgränsen. Förgårdsmarken består till stor del av hårdgjorda ytor för infart och parkeringar. Den låga byggnadshöjden i förhållande till de breda asfalterade ytorna som dominerar gatumiljöerna förstärker detta intryck.

Exempel på skultar i kv Fabriken. De större företagen har flyttat ut och lokalerna har delats upp och hyrs ut till en mångfald av nya verksamheter.

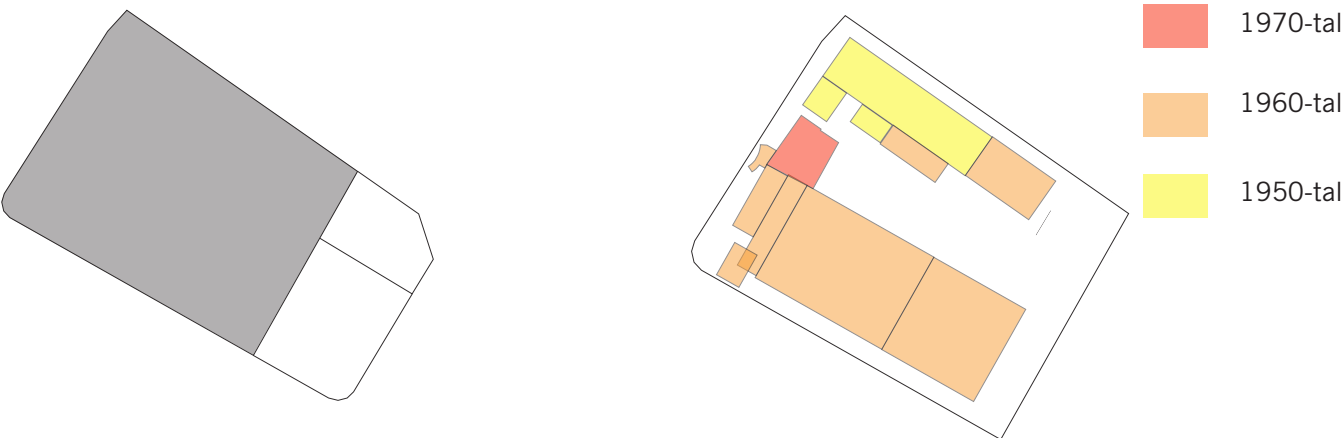

Exempel på skyltar i kv Förrådet. Tre av de ursprungliga företagen, Forssells Smide, Exakta Fjädrar och Skyltar & Märken, bedriver fortfarande verksamhet i området. Övriga verksamheter har flyttat ut, lokalerna har delats upp och hyrs ut till en mångfald av nya verksamheter.

FABRIKEN 15

Fabriken 15

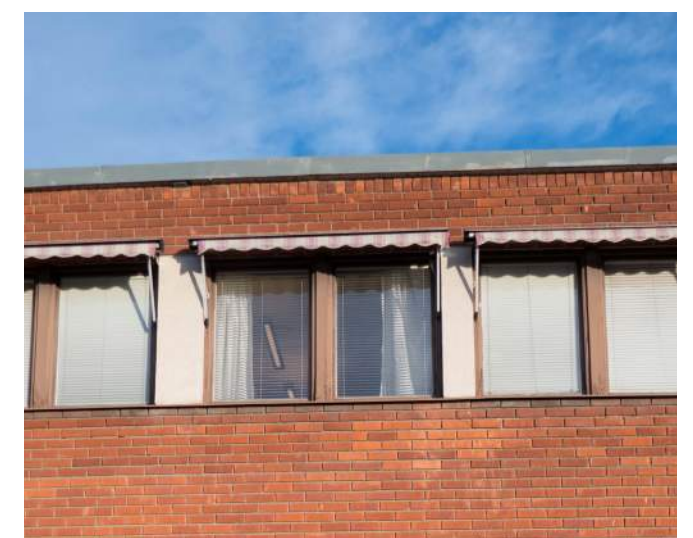

Bygglövshistorik

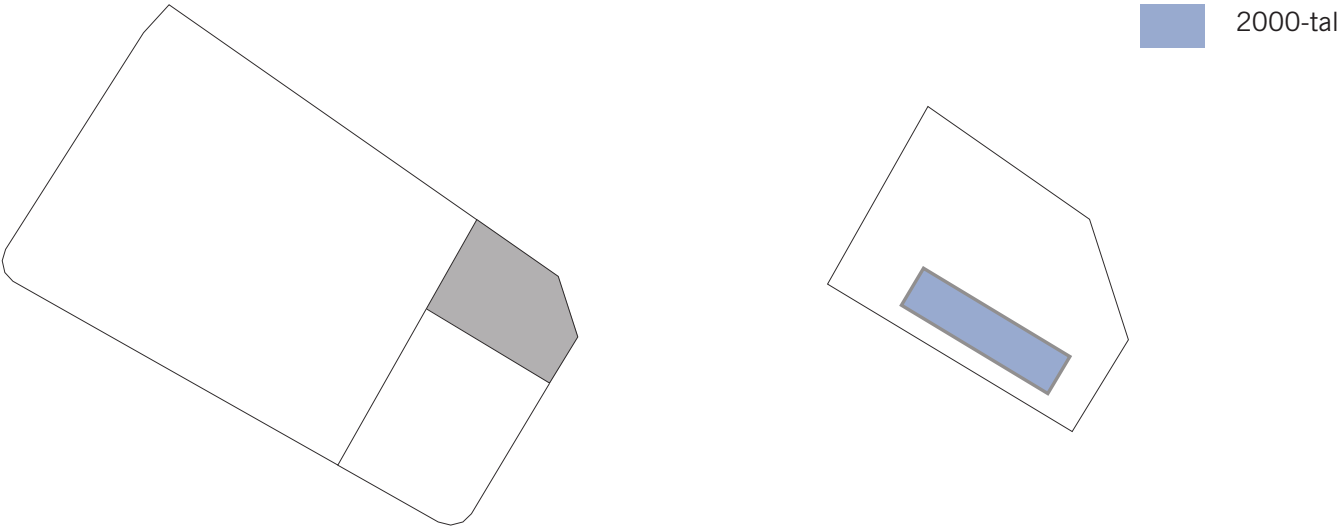
- 1953 Ny fabriksbyggnad, Anglo - Nordic
- 1959-11-19 Tillbyggnad av fabriksbyggnad
- 1966-04-28 Om- och tillbyggnad fabrik/kontor
- 1965-09-22 Ändring bygglov
- 1966-05-04 Tillbyggnad matsal
- 1966-10-05 Nybyggnad fabriksbyggnad
- 1969-06-25 Tillbyggnad industrilokal
- 1970-04-22 Tillbyggnad kontors/matsalsbyggnad
- 1976 Ändring industribyggnad
- 1976-02-20 Ombyggnad industribyggnad
- 1976-06-17 Ombyggnad verkstadslokal
- 1976-08-11 Ändrad användning lokaler
- 1976-11-24 Ändrad användning lokaler
- 1977 Byte takbeklädnad
- 1980-11-17 Ombyggnad kontorshus

Fabriken 5

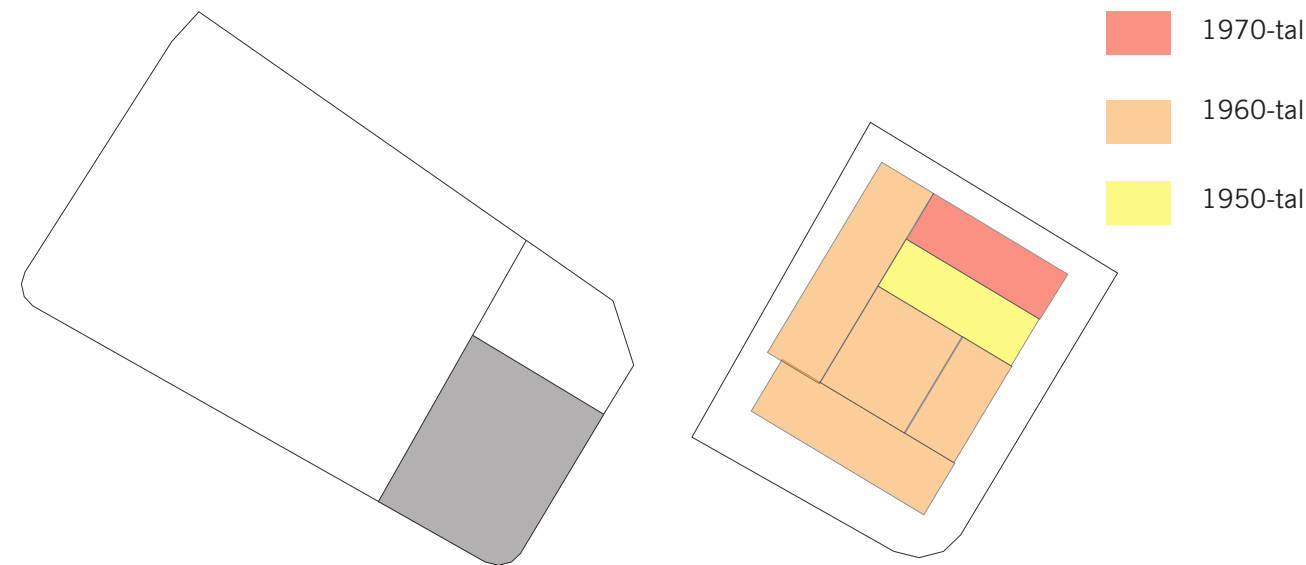

Bygglovshistorik

Bygglov verkstadsbyggnad 1952-01-01
Bygglov kontors- och förrådsbyggnad 2001-03-27

Fabriken 14

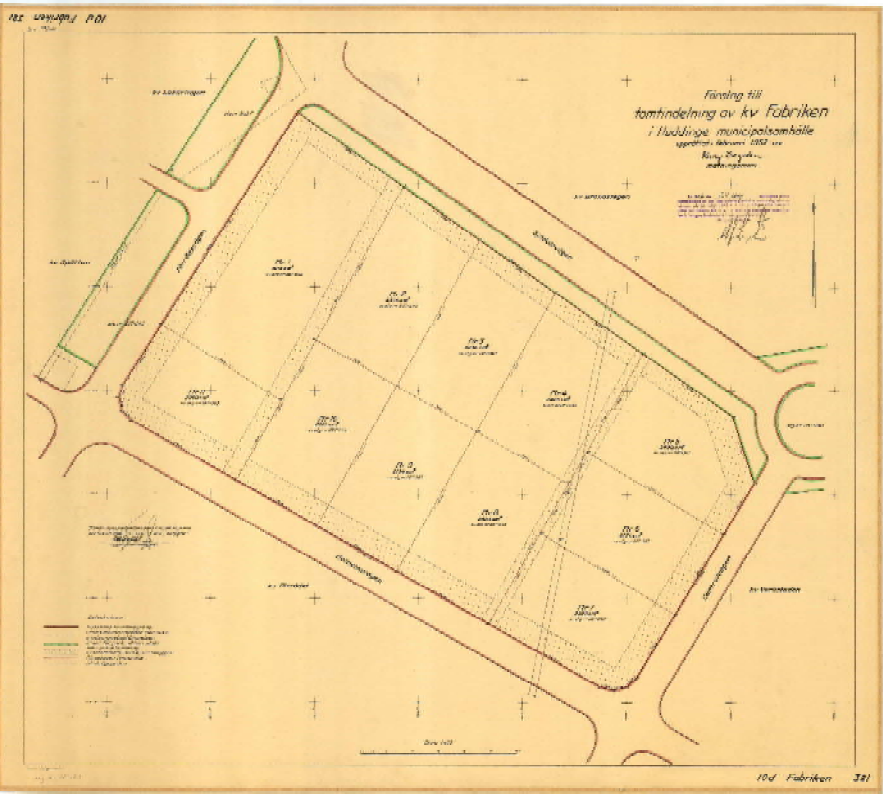
Bygglövshistorik

- 1955-01-28 Ny industribyggnad, Svenska luftfilter
- 1955-08-25 Ny lagerbyggnad, Svenska luftfilter
- 1956-02-17 Tillbyggnad industribyggnad
- 1962-04-13 Tillbyggnad industribyggnad
- 1963 Tillbyggnad verkstad
- 1964-02-12 Tillbyggnad verkstad
- 1965-04-28 Tillbyggnad industribyggnad
- 1969-05-28 Tillbyggnad industribyggnad

Sammanställning

Förslag till tomtindelning för kv Fabriken upprättad februari 1952. Handling från Lantmäteriafdelnings arkiv, Huddinge kommun.

Fastighetsindelning 2018. Genom åren har fastighetsindelningen i kvarteret ändrats för att tillgodose de olika verksamheternas behov. Karta hämtad från kommunens webbkarta, www.huddinge.se

Med undantag från byggnaden i kvarterets nordöstra hörn är bebyggelsen i kvarteret uppförd under perioden 1950-1970-tal.

KV FÖRRÅDET

Förrådet 20

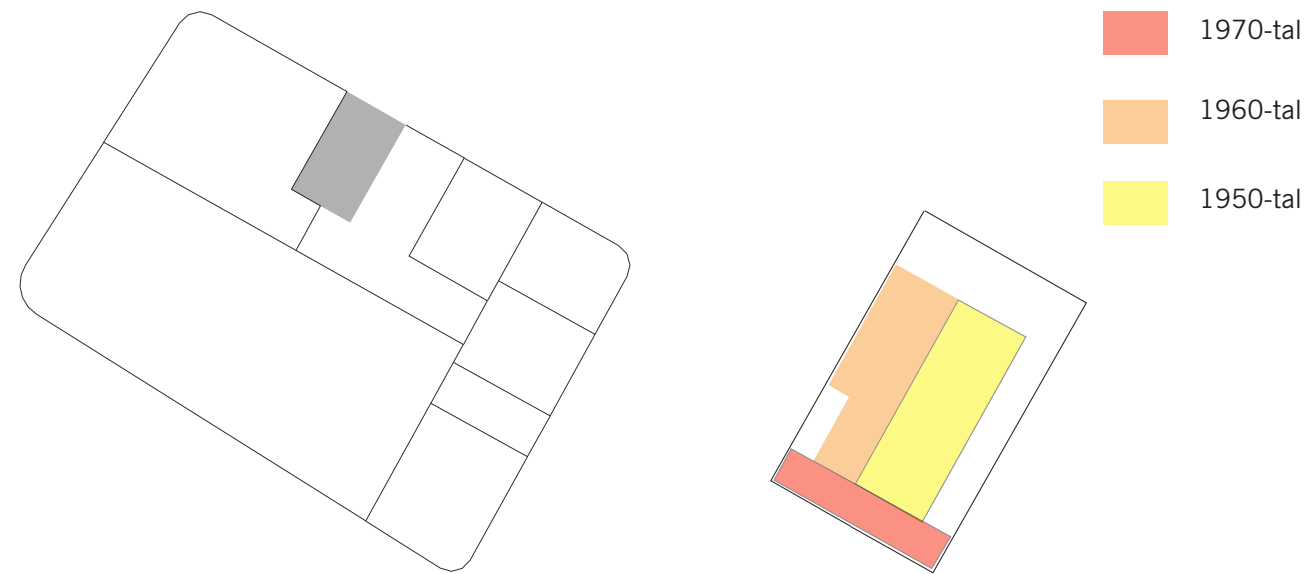
Bygglovshistorik

- 1960-12-15 Ny fabriksbyggnad, Skyltar & Märken AB
- 1963-10-17 Nybyggnad av cementfabrik
- 1973-10-03 Om- och tillbyggnad av industribyggnad
- 1982-12-08 På- och ombyggnad
- 1983-09-21 Ny lagerbyggnad
- 1985-05-29 Tillbyggnad industribyggnader
- 2001-09-25 Bygglov för fasadändring

Förrådet 12

Bygglövshistorik

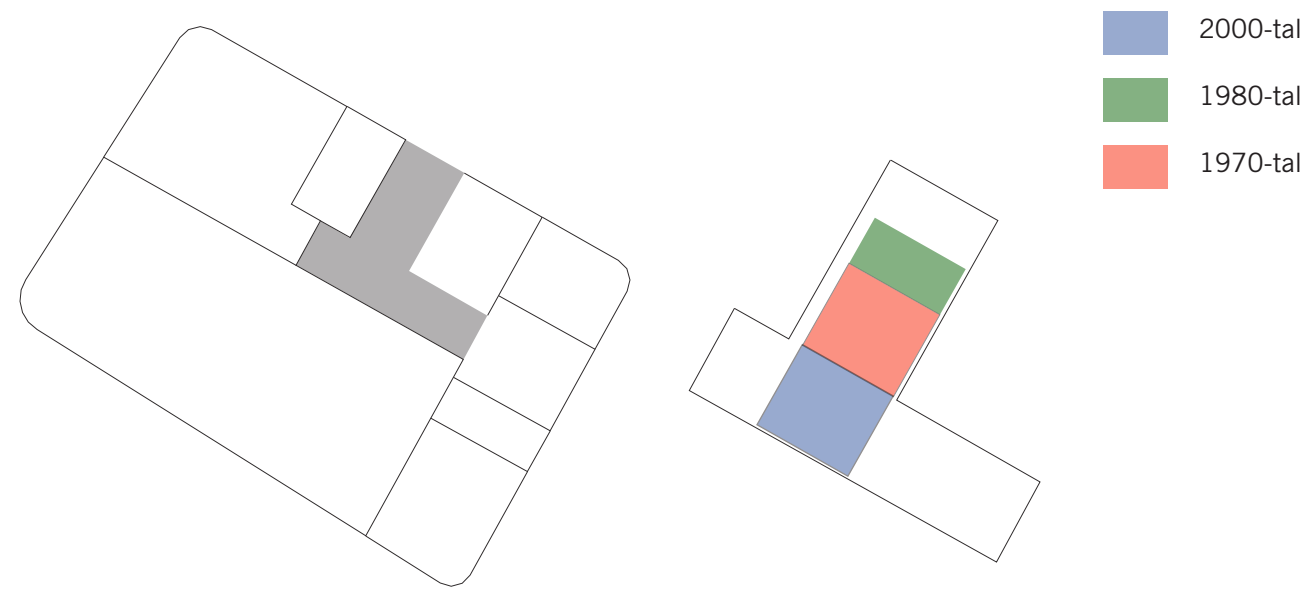
1959-06-17 Ny industribyggnad,
Stockholms plast industri

1968-05-15 Tillbyggnad av fabriksbyggnad,
Stockholms Plast Industri

Förrådet 21

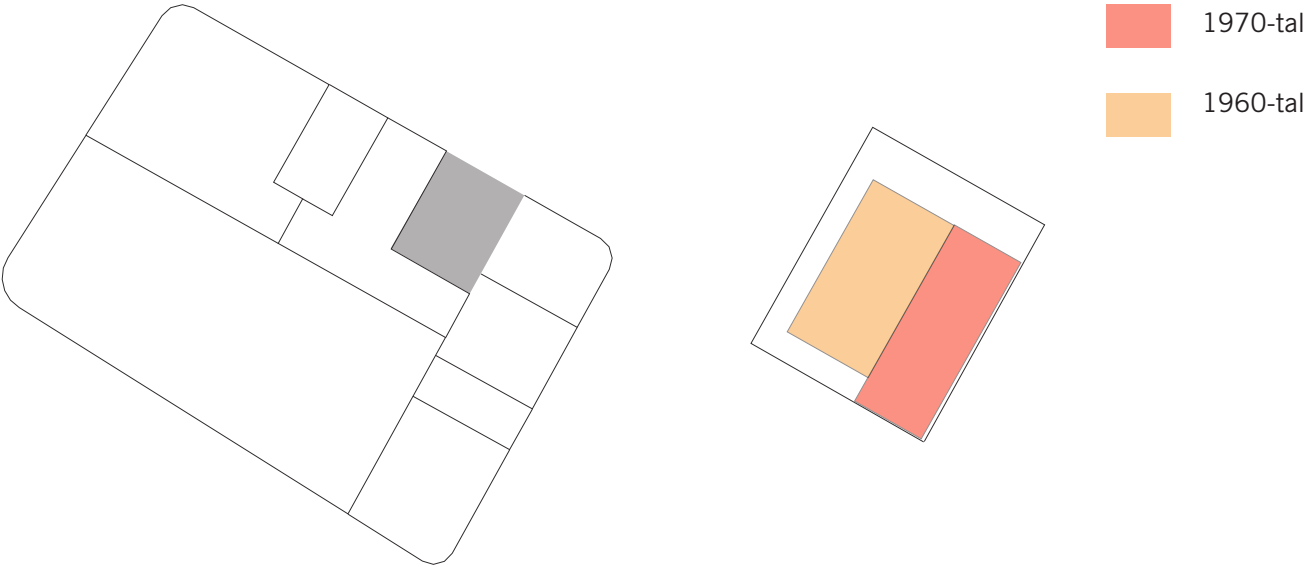
Bygglövshistorik

1979-05-16 Nybyggnad av verkstad, H. Forssell's Smidesverkstad
1985-12-18 Tillbyggnad av industribyggnad
2002-10-02 Tillbyggnad industri och verkstad

Förrådet 14

Bygglövshistorik

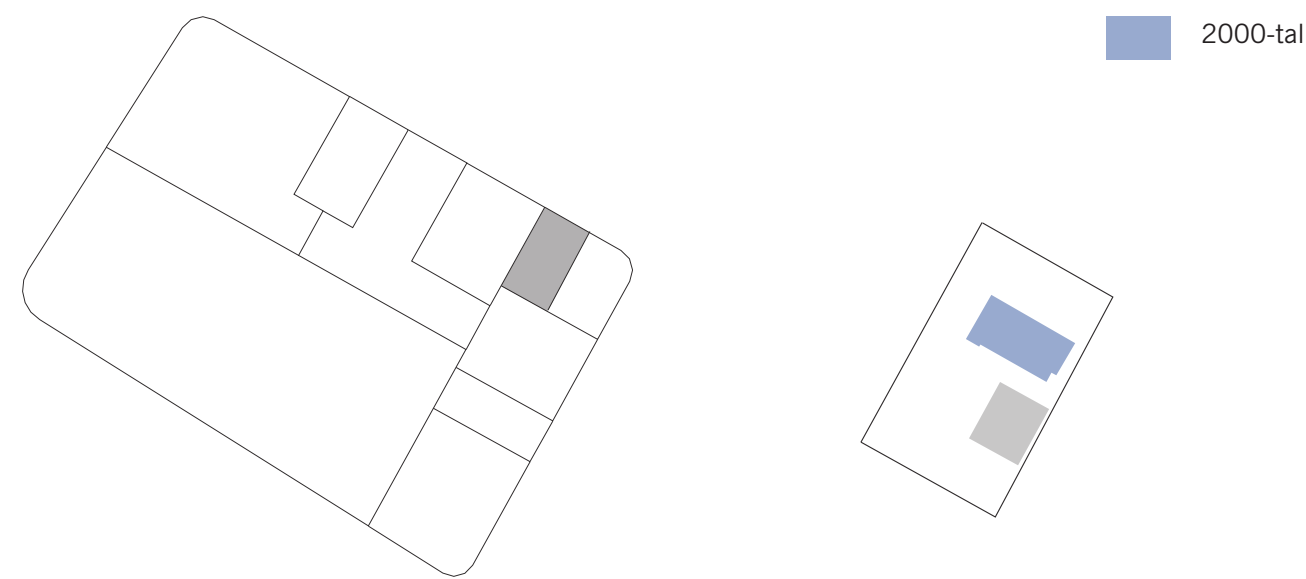
1961-01-19 Ny verkstad- och kontorsbyggnad, AB Exakta fjädrar, ark Rune Hanson.

1975-07-11 Tillbyggnad av industribyggnad, Exakta fjädrar, Rune Hansons arkitektkontor.

1987-06-16 Tillbyggnad av industribyggnad, Exakta fjädrar, Påbyggnad av kontor och personalutrymmen

Förrådet 2

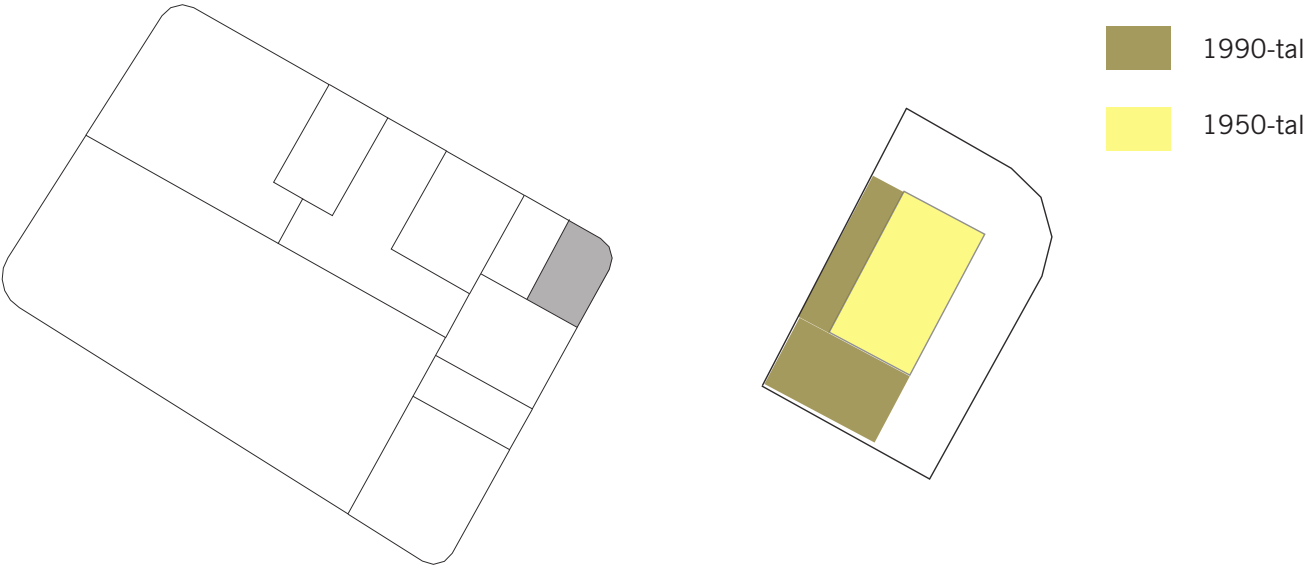
Bygglövshistorik

1956-12-20 Ny industribyggnad, Smidesmästare Hans Ahnelöv

1965-11-06 Charlies Bil & motor

Förrådet 3

Bygglövshistorik

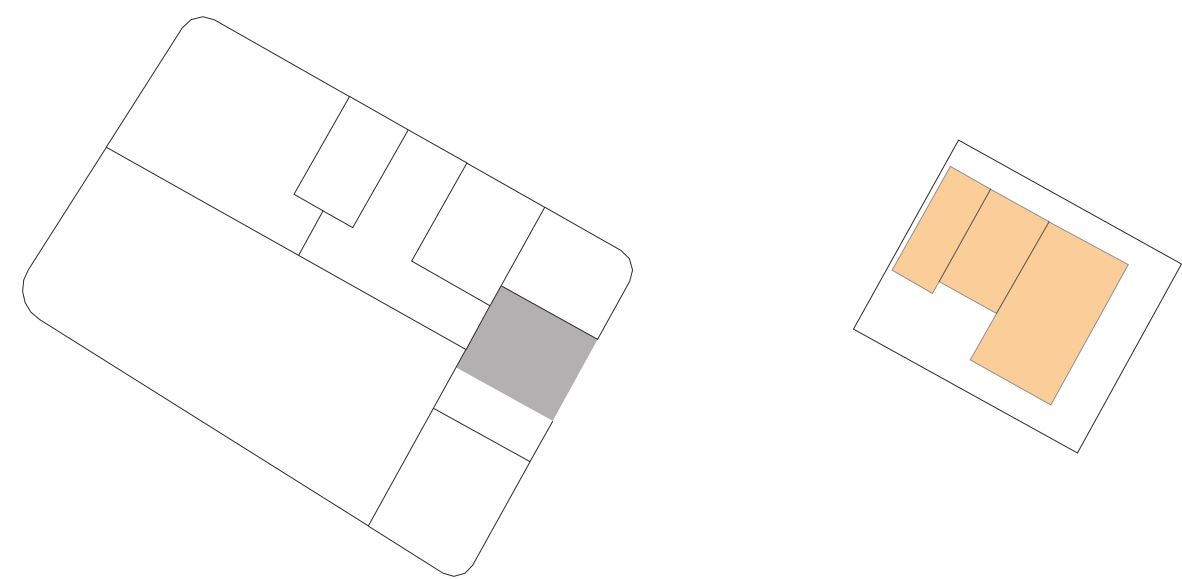
1957-04-11 Ny verkstadsbyggnad, fabrikör Birger Åhman.

1995-07-21 Tillbyggnad av industribyggnad

1998-12-11 Om- och tillbyggnad av industribyggnad, Solaric mekaniska verkstad

Förrådet 17

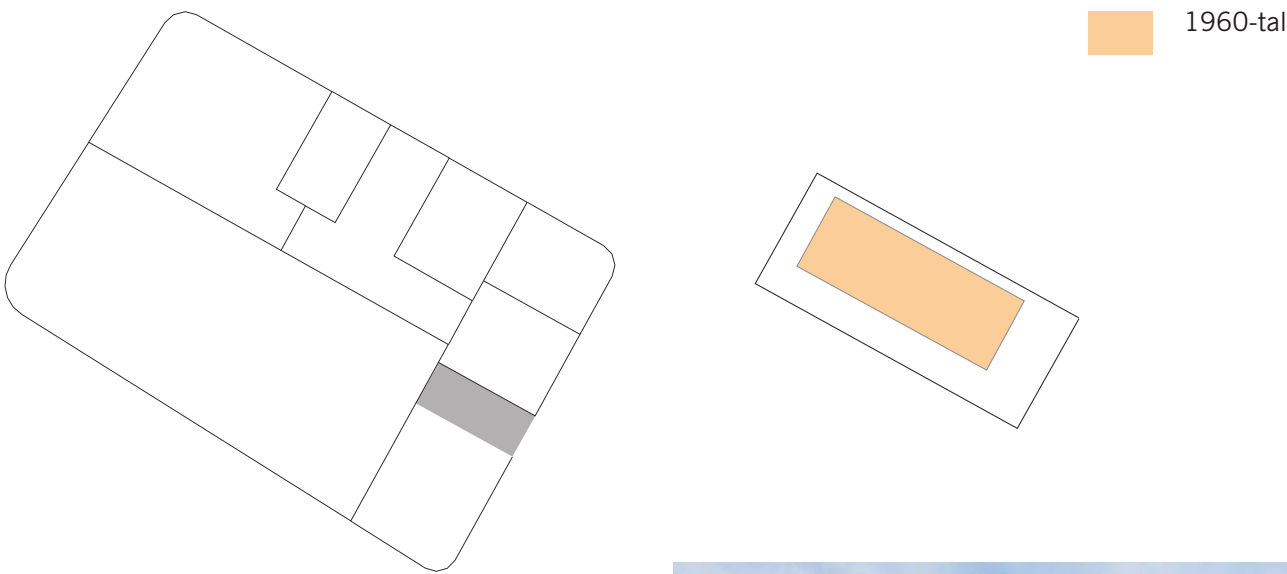

Bygglövshistorik

- 1961-02-16 Nybyggnad verkstadsbyggnad, Svenska Industri AB Galvanoplast
- 1968-05-29 Provisorisk förrådsbyggnad
- 1969-11-12 Tillfälligt bygglov kallförråd
- 1970-10-28 Förlängt bygglov förrådsbyggnad
- 1974-01-15 Förlängt bygglov förrådsbyggnad
- 1986-05-20 Förläng bygglov förrådsbyggnader

Förrådet 6

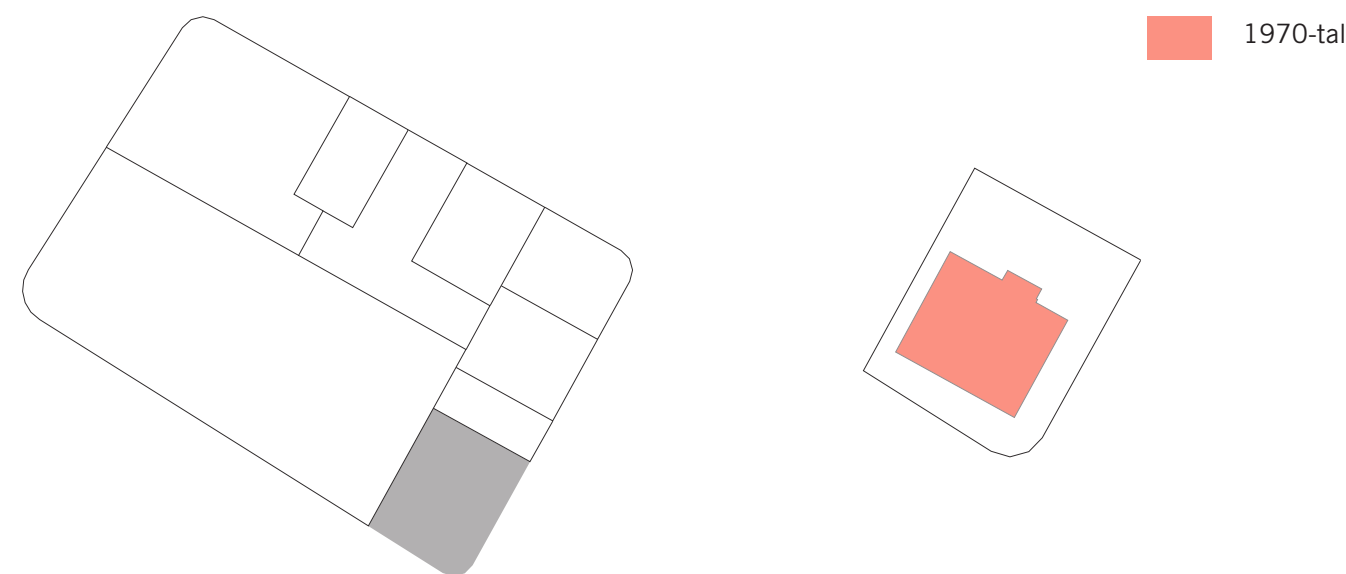

Bygglovshistorik

1964-10-14 Tillfälligt bygglov förrådsbyggnad. AB Galvanoplast.
1985-02-20 Permanent bygglov samt ombyggnad befintlig byggnad, Frändfors VVS-tekniska.
1990-08-08 Ombyggnad industribyggnad, Frändfors VVS-tekniska.

Förrådet 19

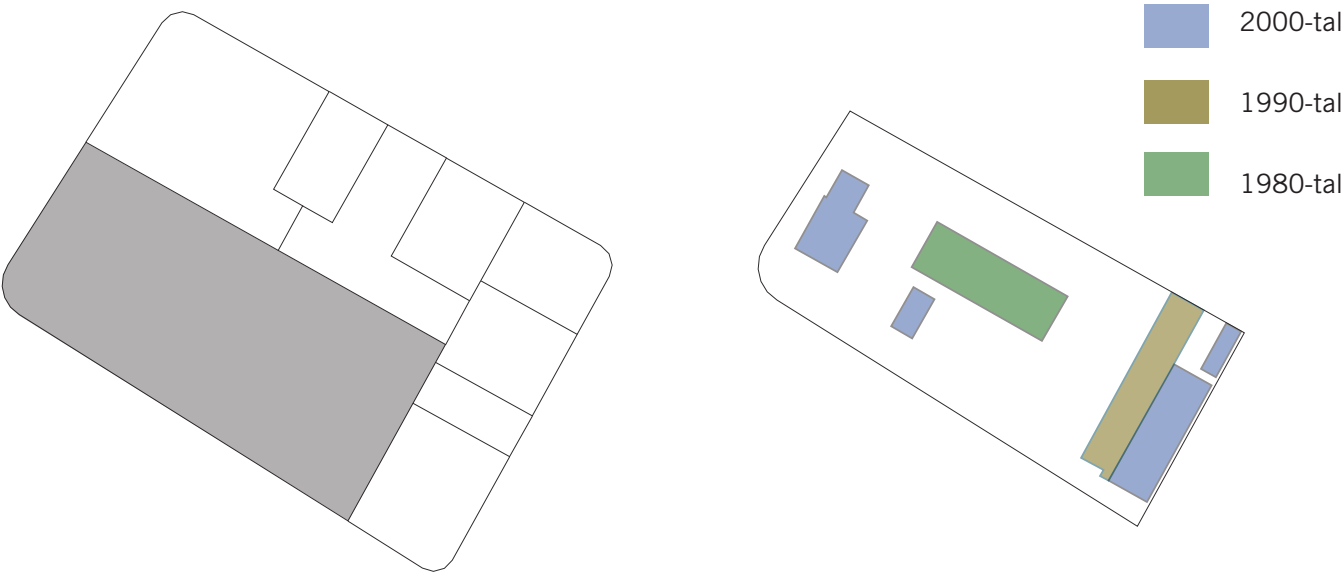

Bygglövshistorik

- 1955-12-16 Uppförande av förrådsbyggnad
- 1956-11-11 Uppförande av manskapsbod
- 1957-11-28 Uppförande av bilvåg med kur
- 1959-02-07 Nybyggnad garagebyggnad
- 1959-02-07 Nybyggnad kontors- och lagerbyggnad
- 1964-07-30 Plantering vildvin
- 1970-11-04 Nybyggnad kontors- och lagerbyggnad, AB Stockholms Platsindustri
- 1973-06-28 Om/tillbyggnad kontorsbyggnad
- 1973-10-03 Ändring bygglov
- 1980-04-03 Ändring beträffande industribyggnad

Förrådet 23

Bygglövshistorik

1958-01-01 Nybyggnad av garage och kallförråd, Huddinge kommun, Bergrens ingenjörbyrå - rivet.

1959-12-17 Nybyggnad av förråd - rivet.

1967-04-05 Nybyggnad av garage mm - rivet.

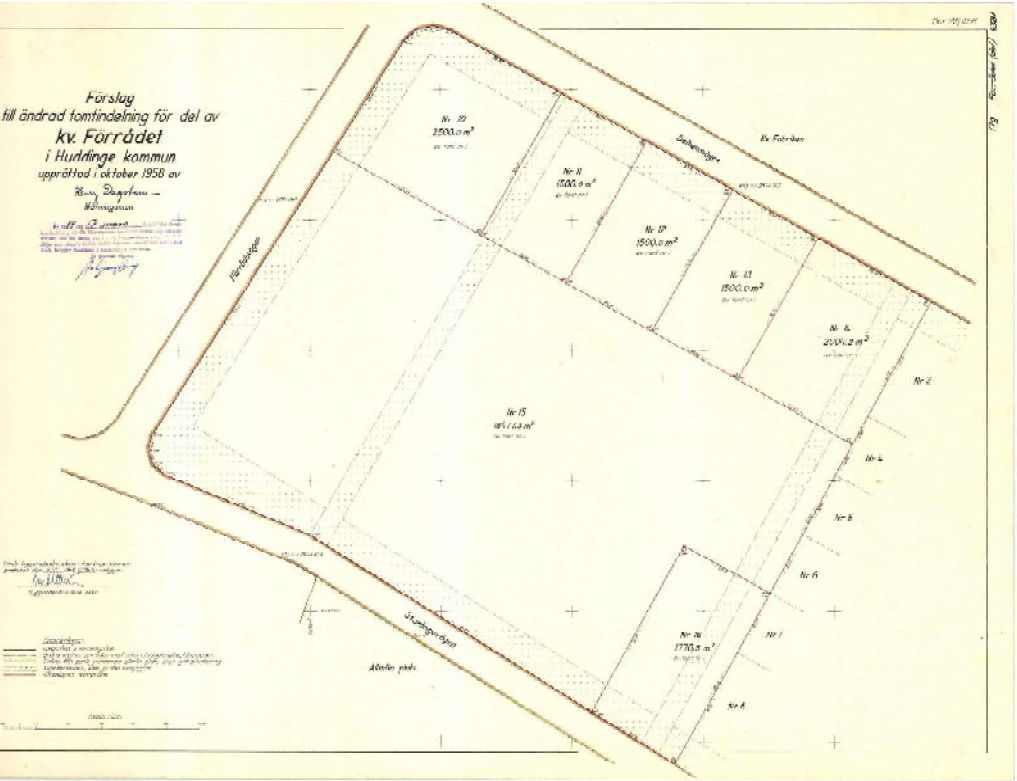
1982-09-22 Nybyggnad av industribyggnad.

2003-05-23 Om- och tillbyggnad av garage.

2005-11-22 Nybyggnad av verkstad och garage

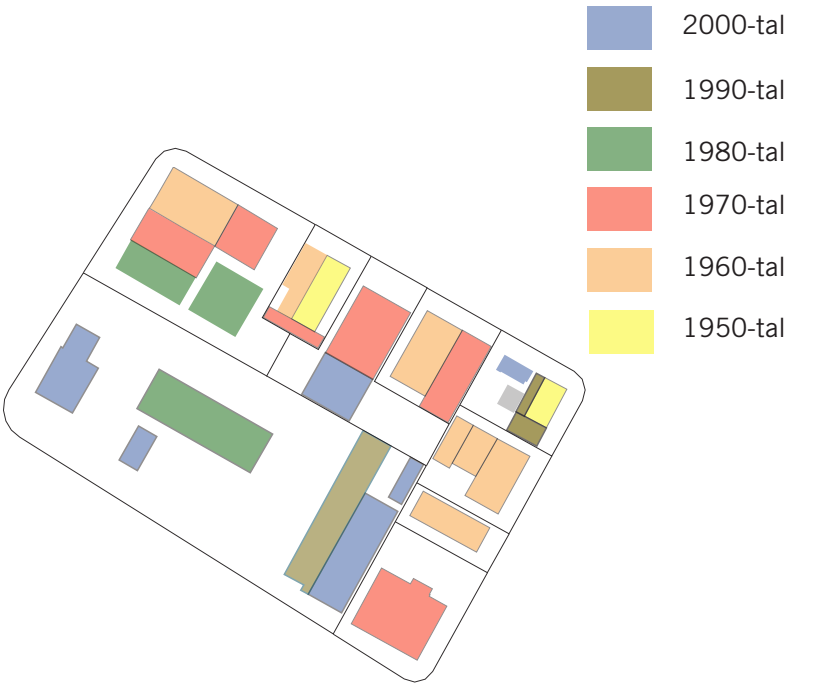
Sammanställning

Förslag till ändrad tomtindelning för del av kv Förrådet upprättad juni 1958. Ursprungligen bestod kvarteret av nio fastigheter och fastigheterna 10-16 utgjorde då en stor sammanhängande fastighet. Handling från Lantmäteriavdelnings arkiv, Huddinge kommun.

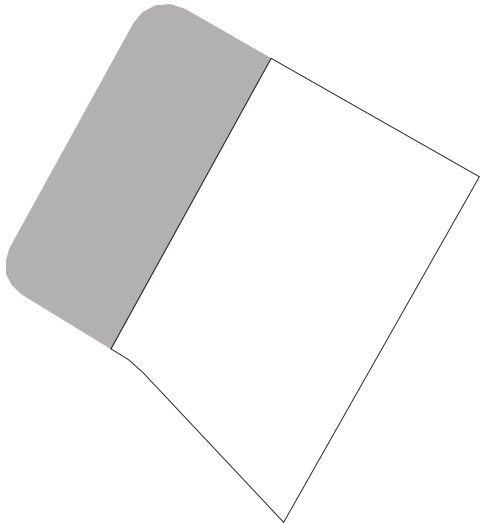

Fastighetsindelning 2018. Genom åren har fastighetsindelningen i kvarteret ändrats för att tillgodose de olika verksamheternas behov. Karta hämtad från kommunens webbkarta, www.huddinge.se

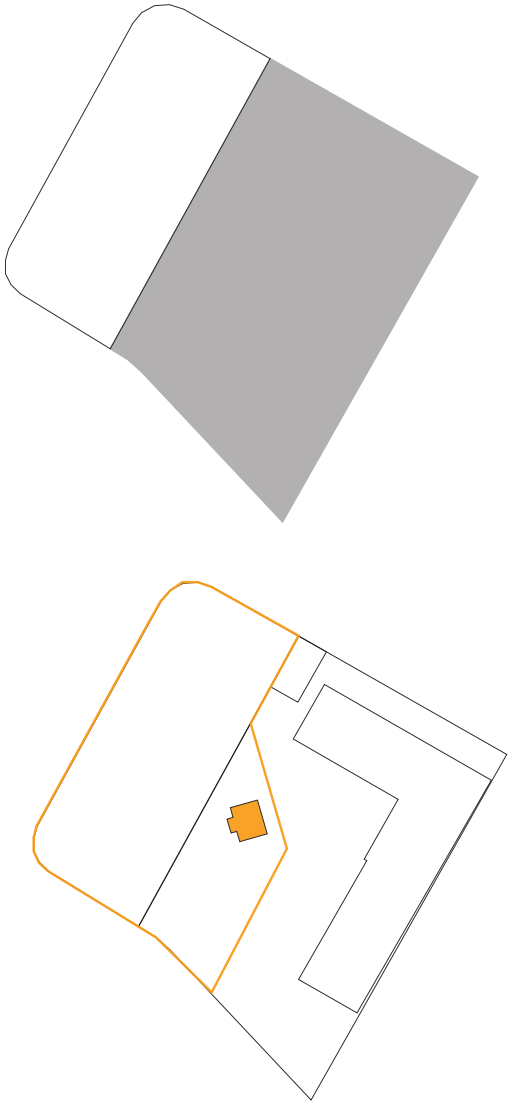

KV HANTVERKAREN

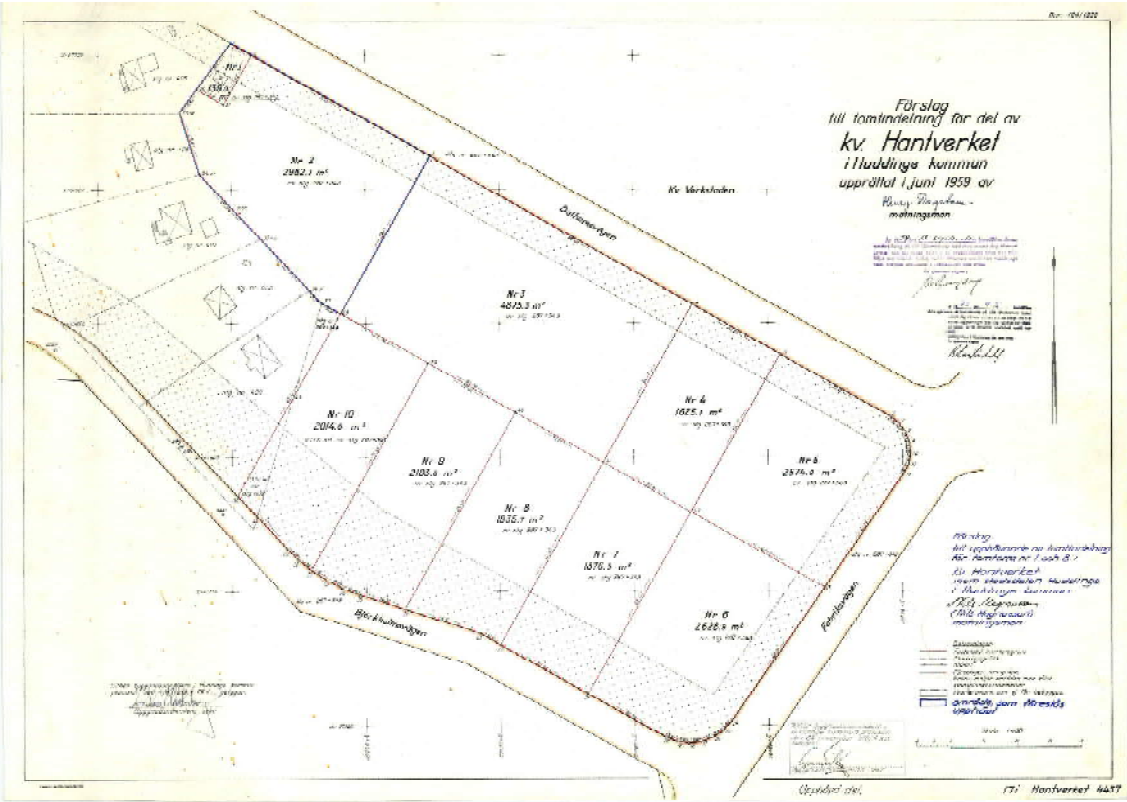
Hantverket 12

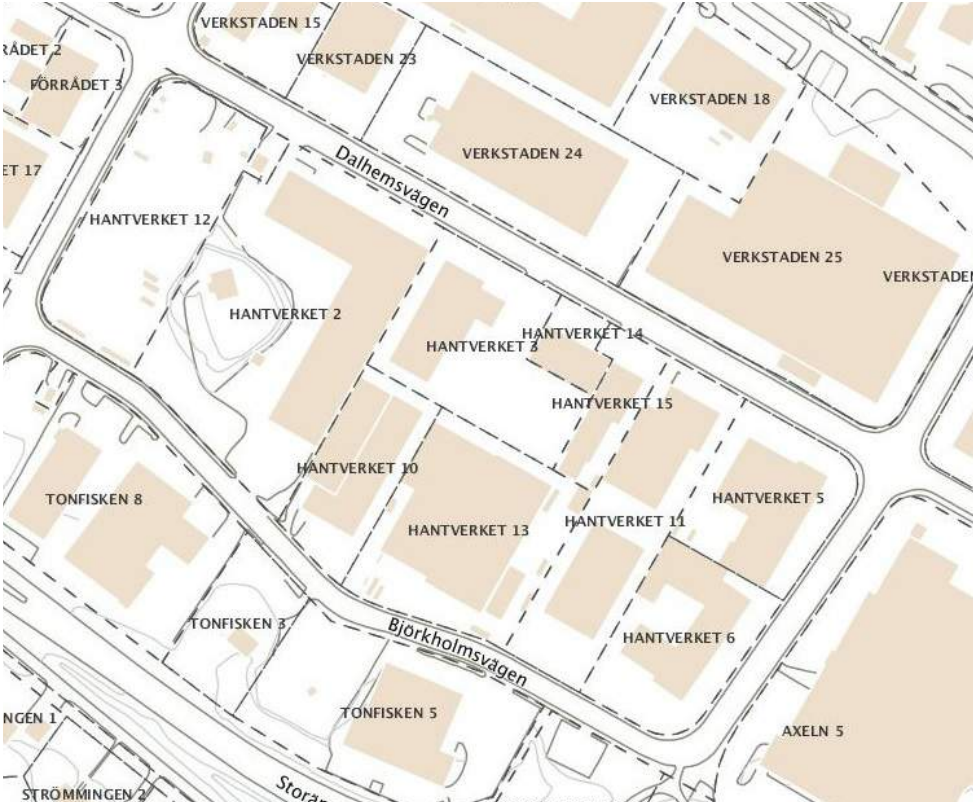
Hantverket 2

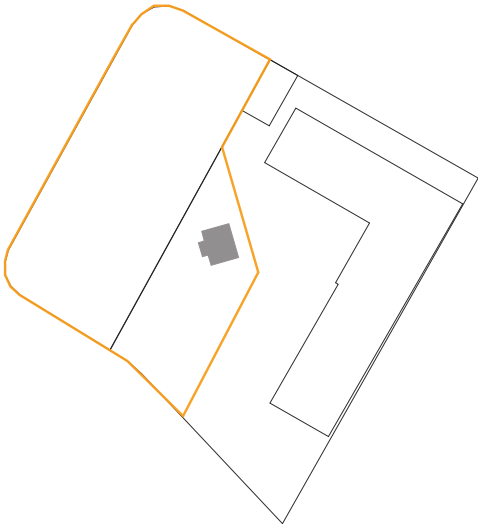
Sammanställning

Förslag till tomtindelning för del av kv Hantverket, upprättad juni 1959. Befintliga villor från Mariedals villaområde ingick inte i tomtindelningen. Handling från Lantmäteriavdelnings arkiv, Huddinge kommun.

Fastighetsindelning 2018. Karta hämtad från kommunens webbkarta, www.huddinge.se

På fastigheten Hantverket 2 ligger fortfarande en av villorna som tidigare ingick i Mariedals villaområde kvar.

KULTURHISTORISK DISKUSSION

Områdets funktion som källa till kunskap och upplevelse

Kvarteret Fabriken och Kv Förrådet
Industriområdet Storängen planlades under tidigt 1950-tal med syfte att möjliggöra etablering av småindustrier och skapa lokala arbetstillfällen. Utvecklingen skedde successivt och bebyggelsen i området spänner över perioden 1950-2000-tal. Området representerar en typ av verksamheter som tillsammans har haft viss betydelse för kommunens näringslivsutveckling men inte tillräckligt för att motivera ett allmänt kulturmiljöintresse. De olika verksamheterna är inte heller tillräckligt intressanta var för sig för att anses samhällshistoriskt betydelsefulla. Dessa utgångspunkter gäller generellt för den typ av industriområden som Storängen representerar. Det är därför området inte finns med som allmänt kulturmiljöintresse i kommunens översiktsplan.

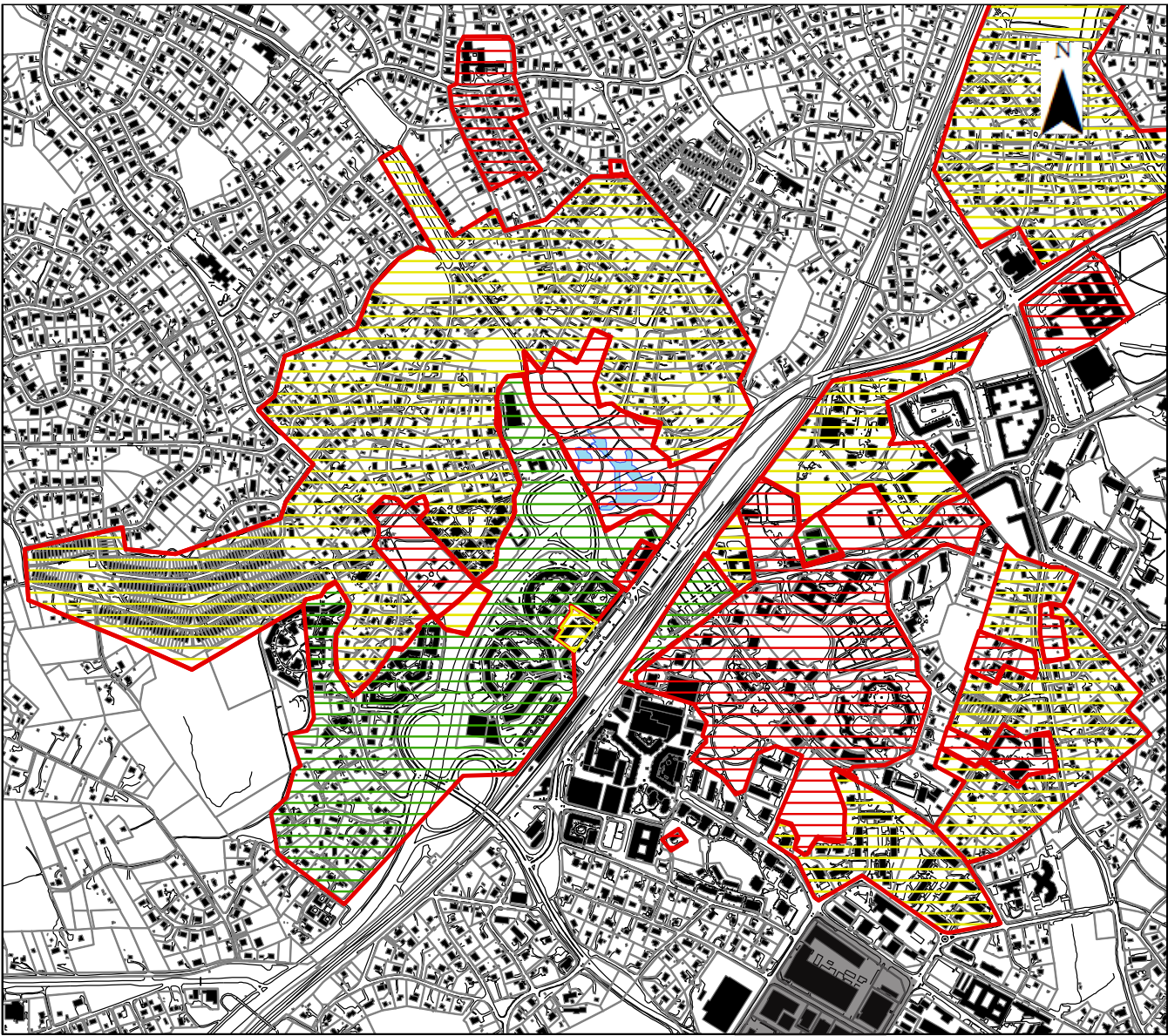
Bebyggelsen är uppförd som industri-, verkstads-, lager och kontorsbyggnader. Arkitektoniskt präglas miljön av en brokig utformning där varje enskild anläggning utformats och utvecklats för sig och med utgångspunkt från respektive verksamhets behov. Det är en enkel lågmäld arkitektur där ingen byggnad utmärker sig arkitektoniskt och där det inte finns några egentliga arkitekturhistoriska eller byggnadshistoriska värden inom de kvarter som ingår i planområdet.

Miljön präglas av låga, djupa byggnadsvolymer omgärdade av hårdgjorda ytor. Byggnaderna är indragna från fastighetsgräns med parkeringar som förgårdsmark. Det finns inga estetiska, rumsliga eller miljöskapande värden.

Kv Hantverket
Bebyggelsen i den del av kv Hantverket som ingår i planområdet består av en villa som ligger på en skogsbevuxen kulle som omges av industrimark. När industriområdet planlades ingick byggnaden i en sammanhängande villabebyggelse som utgjorde del av Mariedals villaområde. I den stadsplan som fastställdes 1951 planerades villabebyggelsen på sikt ersättas av industrimark. Parallellt med att Storängens industriområde utvecklats har övrig villabebyggelse rivits och idag finns

endast en villa kvar. Den ligger som en solitär mitt i industriområdet och utgör ett udda inslag i miljön. Dess betydelse som kulturhistoriskt objekt är begränsad. När det gäller den för Huddinge kulturhistoriskt intressanta utvecklingen av villaförstäder och egnahemsområden under 1900-talets första hälft representeras den av andra miljöer.

Slutsats
Vår bedömning är att det inte finns några specifika kulturhistoriska värden att beakta inför planerad rivning och nybyggnation. De enskilda byggnaderna inom planområdet representerar inte sådana värden att de kan lyftas fram som kulturhistoriskt värdefulla. Det finns inte heller några specifika karaktärsdrag i det befintliga gatunätet, kvartersstrukturen eller i fastighetsindelningen som kan bilda utgångspunkt för den framtida utvecklingen.

Storängens industriområde är inte utpekad som ett allmänt kulturmiljöintresse i kommunens översiktsplan och området har inte klassats som värdefull miljö i kommunens kulturmiljöinventeringar. Planområdets norra del, korsningen Förrådsvägen/Sjödalsvägen och gråmarkerad på kartan ovan, ligger i gränsen mot kulturmiljön "Kommunalvägen". Här präglas miljön av den nya höga bebyggelsen i kv Klockarbacken samt den pågående utbyggnaden av ny kvartersbebyggelse i kv Brandstegen. Karta hämtad från Stockholms läns museums rapport 2003:20.

Kv Fabriken ligger i gränsen till kulturmiljön "Kommunalvägen" som bl a utgörs av de lägre putsade bostadshusen i mitten av bilden. I och med detaljplanerna för kv Klockarbacken (det höga huset till vänster i bild) och kv Brandstegen (bostadshuset till höger i bild) har en hög exploateringsgrad etablerats i området.

KÄLLFÖRTECKNING

Litteratur

1900-talsarkitektur i Huddinge - att bygga för ljus, luft och frihet. Huddinge kommun 2001.

Huge bygger Huddinge, Huge Bostäder 40 år 1955-1995. Huge Bostäder AB 1995.

Huddinge, Reviderad kulturmiljöinventering. Rapport 2003:20. Stockholms läns museum & Huddinge kommun, 2003.

Johansson, Ingemar, *Storstockholms bebyggelsehistoria. Markpolitik, planering och byggande under sju sekler.* Stockholm 1987.

Lagervall, Björn, *Befolkning, bosättning och näringsliv i Huddinge 1950-80.* Huddinge historia 3. Huddinge 1982.

Magnusson, Olle, *Larssons Huddinge. Med fotografen Ragnar Larsson i Huddinges 1900-tal.* Tomtberga fastigheter AB, Huddinge 1997.

Micro Vikstrand, Anna, *Strävan efter ett ordnat samhälle. Stadsplanering i Huddinge 1900-1960.* Eidos nr 16, Skrifter från konstvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet 2005.

Nilsson, Lars, *Den urbana transitionen: tätorterna i svensk samhällsomvandling 1800-1980.* Stadshistoriska institutet, Stockholm 1989.

Uller, A. & Berglund M., *Översyn av Kulturmiljöinventering i Huddinge.* Kulturmiljöer inom strukturplaner. Stockholms länsmuseum. Rapport 2013:11, Stockholm 2013.

Öhngren, Bo, *Samhällsutveckling, folkrörelser och politik i Huddinge 1900-1988.* Huddinges Hhistoria 9, Huddinge 1991.

Arkiv

Huddinge kommuns bygglovsarkiv (Bygglovsritningar)

Huddinges kommunarkiv (Foton, Kommunfullmäktiges handlingar)

Lantmäteriavdelningens arkiv, Huddinge kommun (Äldre stadsplaner, tomtindelningsskator)

Internet

Huddinge kommuns hemsida www.huddinge.se (Gällande detaljplaner, Översiktsplaner)

Flygfoton och snedbilder www.bingmaps.se

Historiska och nutida flygfoton www.eniro.se

Lantmäteriverkets arkiv www.lantmateriet.se (Historiska kartor)

